№ 53 (1866)
Чацвер, 25 сакавіка 2004 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Выдавец: УП «Народная воля»
Кошт свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...

Якуб КОЛАС

Народная Воля

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — +8...+10, уначы — +7...+9, на працягу сутак — дождж; у Брэсце ўдзень — +8...+10, дождж, уначы — +6...+8, без ападкаў; у Гродне ўдзень — +9...+11, уначы — +7...+9, на працягу сутак — дождж; у Віцебску ўдзень — +8...+10, дождж, уначы — +6...+8, без ападкаў; у Гомелі ўдзень — +9...+11, дождж, уначы — +6...+8, дождж; у Магілёве ўдзень — +8...+10, уначы — +6...+8, на працягу сутак — дождж.

www.meteo.by

ПУЛЬС

Сеем!

У шэрагу гаспадарак Брэсцкай вобласці пачалася сяўба ранніх збожжавых. Сяўба аўсу і ячменю ідзе на ўчастках, дзе без праблем можа прайсці тэхніка.

Напрыклад, хлебаробы Брэсцкага раёна плануюць за 10—12 дзён пасеяць яравыя на плошчы 7 тысяч 370 гектараў і сабраць з гэтых плошчаў не менш за 61 тысячу тон збожжа.

Паводле звестак абласнога Камітэта па сельскай гаспадарцы і харчаванні, да сяўбы ранніх каласавых прыступілі таксама гаспадаркі Маларыцкага, Пінскага, Камянецкага і Жабінкаўскага раёнаў.

Валянціна КАЗЛОВІЧ.

Прэмія Францішка Багушэвіча — Захару Шыбеку

Сёння, 25 сакавіка, Беларускі ПЕН-цэнтр уручыць традыцыйную прэмію імя Францішка Багушэвіча. Гэтая ўзнагарода прызначаецца за творы гістарычнага жанру. Сёлета на яе быў толькі адзін прэтэндэнт, і камісія па прэміі прагаласавала за ягоную кандыдатуру адзінагалосна. Гэта — **Захар ШЫБЕКА** са сваім "Нарысам гісторыі Беларусі 1795—2002".

Захар Шыбека — доктар гістарычных навук, прафесар Беларускага дзяржаўнага эканамічнага універсітэта. Аўтар кніг "Мінск: старонкі жыцця дарэвалюцыйнага горада" (1994), "Гарады Беларусі: 60-я гады XIX ст. — пачатак XX ст." (1997), "Нарыс гісторыі Беларусі. 1795—2002" (2003).

Таленавіты хлопчык жыве ў Ахонаве

Федзя Бурдун вучыцца ў сёмым класе Ахонаўскай базавай школы, што ў Дзятлаўскім раёне. Ён вельмі любіць інфарматыку, але гэты прадмет па праграме пачынаюць вывучаць толькі з восьмага класа. Хлопчык не стаў чакаць, а ўзяўся за справу сам. Калі ў школе набылі камп'ютэр, ён праводзіў за ім амаль увесь вольны час. І дабіўся выдатных поспехаў. Ведаючы пра вялікія здольнасці хлопчыка, яго ўзялі сёлета на раённую алімпіяду па інфарматыцы, у якой прымалі ўдзел старэйшыя за яго вучні, якія ўжо вывучаюць гэты прадмет па году і больш. Аднак у спаборніцтве Федзя аказаўся мацнейшы за ўсіх і заняў першае месца.

Потым была абласная алімпіяда, у якой удзельнічалі не толькі вучні школ, але і гімназій, ліцэяў. Там Федзя Бурдун выйшаў на трэцяе месца і атрымаў права ўдзельнічаць у рэспубліканскай алімпіядзе.

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

Гінуць, як на вайне

Штогод у Беларусі ў выніку дарожна-транспартных здарэнняў гінуць каля двух тысяч чалавек, каля сямі тысяч — атрымліваюць раненні.

Асноўнай прычынай гібелі і ранення людзей з'яўляецца абыякавае стаўленне да выканання правіл дарожнага руху. Так, каля 45 працэнтаў чалавек гінуць з-за раптоўнага з'яўлення пешахода перад транспартным сродкам. Смерць у выніку сутыкнення транспартных сродкаў сустракаецца амаль у 30 працэнтах выпадкаў.

Смяротныя вынікі з-за перавышэння хуткасці маюць месца ў 15 працэнтах усіх смерцяў, звязаных з дарожнай траўмай. Больш за 25 працэнтаў выпадкаў, што прыводзяць да смерці, адбываюцца па віне пешаходаў; на сумленні нецвярозых вадзіцеляў — каля 12 працэнтаў загінуўшых.

Вольга АСІПЕНКА.

«Варты жалю той народ, што не ўшаноўвае кожны год такія імёны...»

Вечарына памяці "З Каліноўскім у сэрцы", прысвечаная 140-годдзю з дня пакарання смерцю царскімі ўладамі кіраўніка нацыянальна-вызвольнага паўстання Кастуся Вікенція Каліноўскага, прайшла ў Нацыянальным навукова-асветным цэнтры імя Францішка Скарыны.

У вечарыне ўзялі ўдзел вядомыя беларускія навукоўцы, паэты, барды, акцёры і мастакі.

Літаратуравед Генадзь Кісялёў у сваім выступленні падкрэсліў, што К.Каліноўскі першым з дваран "выступіў на баку простага народа, які на той час быў у жахлівым становішчы".

Актрыса Галіна Дзягілева падзялілася з удзельнікамі вечарыны ўспамінамі аб падрыхтоўцы спектакля "Кастусь Каліноўскі" паводле матываў твораў Уладзіміра Караткевіча.

"Варты жалю той народ, што не ўшаноўвае кожны год такія імёны", — адзначыў даследчык Язэп Янушкевіч.

Генадзь ШАРЫПКІН.

Дадатковае пагадненне з «Сибуром»

Сібірска-Уральская нафтагазахімічная кампанія "Сибур" і ААТ "Белтрансгаз" падпісалі дадатковае пагадненне аб пастаўках у сакавіку 420 млн. кубічных метраў прыроднага газу.

Кіраўнік прэс-службы "Сибура" Генадзь Фядотаў паведаміў, што пастаўкі газу ў Беларусь па цане 46,68 долара ЗША за тысячу кубічных метраў пачаліся ўчора. Ён падкрэсліў, што сённяшняе пагадненне "ніякім чынам не перакрывае папярэдняе", падпісанае 10 сакавіка. У тым дакуменце размова ішла аб пастаўцы "Сибуром" у сакавіку ў Беларусь 200 млн. кубічных метраў газу. У новым пагадненні "Сибур" абавязуецца паставіць у краіну дадаткова 420 млн. кубаметраў.

Нагадаем, што 23 сакавіка "Белтрансгаз" адмовіўся ад падпісання практычна гатовага пагаднення з "ТрансНафтай" аб дадатковай пастаўцы 500 млн. кубічных метраў газу ў сакавіку па той жа цане — 46,68 долара ЗША за тысячу кубічных метраў.

Генадзь ШАРЫПКІН.

«Германія — Польшча — Беларусь»

Арганізатарамі форуму, які пройдзе ў Мінску 25—27 сакавіка, выступаюць дыпламатычныя прадстаўніцтвы Германіі і Польшчы ў Беларусі, а таксама Германа-беларускае таварыства (Берлін).

Шэсць канферэнцый, якія з 1997 года да гэтага часу адбыліся ў рамках Мінскага форуму, зазначае прэс-служба нямецкага пасольства, з'яўляліся "адкрытым подыумам для дыскусіі па пытаннях беларускай унутранай і знешняй палітыкі, эканамічных і культурных сувязяў". З улікам пашырэння ў маі 2004 года Еўрасаюза да межаў Беларусі сёлета пашыраны і традыцыйна двухбаковы фармат германа-беларускага форуму.

Вольга ЛАПІКАВА.

Андрэй Курэйчык прывёз з Амерыкі новы праект

У хуткім часе плануецца рэалізаваць два унікальных беларуска-амерыканскіх праекты. Пра гэта паведаміў драматург Андрэй Курэйчык, які нядаўна вярнуўся з ЗША.

Першы — правядзенне ў Мінску Міжнароднай драматургічнай лабараторыі сіламі тэатральнага цэнтра "LARK THEATRE COMPANY" з Нью-Йорка, які вядомы ў Амерыцы як адзін з галоўных прадзюсерскіх і адукацыйных цэнтраў для драматургаў і рэжысёраў. Мяркуецца, што ў працы лабараторыі, якая працягнецца тыдзень, возьмуць удзел драматургі з сусветнымі імёнамі — Артур Кокпіт і Лен Джэнкінс.

Другі праект — запрашэнне ў Беларусь з адукацыйнымі мэтамі прадстаўнікоў Школы драмы Йельскага універсітэта і Амерыканскай тэатральнай асацыяцыі.

Апрача таго, паводле слоў А.Курэйчыка, цяпер на стадыі падрыхтоўкі знаходзіцца яшчэ некалькі праектаў, сярод якіх — пастаноўка яго п'есы "Выканаўца жаданняў" у тэатры "Атрыум" (Чыкага).

Юлія ЦЯЛЬЦЕЎСКАЯ.

25-е, найгалоўнейшы дзень для ўсіх, каму дарагая Беларусь

Сябры Народнага Сакратарыята БНР: (злева направа, сядзяць) Алесь Бурбіс, Іван Серада, Язэп Варонка (старшыня), Васіль Захарка; (стаяць) Аркадзь Смоліч, Пётра Крэчэўскі, Кастусь Езавітаў, Антон Аўсянік, Лявон Заяц.

Ён прыходзіць да нас вясновай сакавіцкай парой, калі абуджаецца ад зімовага сну зямля, калі вальней дыхаюць грудзі, а крылы людскіх надзей, светлых мар аб годнай будучыні дужэюць у палёце.

Гэта — Дзень Волі: дзень абвяшчэння ў 1918 годзе Беларускай Народнай Рэспублікі, дзень аднаўлення нашай тысячагадовай дзяржаўнасці, гвалтоўна перарванай у XVIII стагоддзі. Дзень-сімвал у гісторыі Бацькаўшчыны, яе сённяшнім і заўтрашнім дні, ніць у ланцугу пакаленняў, што заўжды прагнулі быць гаспадарамі ў сваім Доме, на сваёй зямлі. Прагнулі і прагнуць жыць вольна, заможна і прыгожа, у сяброўстве з усім цывілізаваным светам. Сваімі добрымі справамі дзеля любай Айчыны, сваёй гераічнасцю і самаадданасцю яны клалі і кладуць цагліну за цаглінай у падмурак Беларускай нацыянальнай ідэі, за якую дзеля нашчадкаў — гэта значыць, для нас з вамі, нашых дзяцей і ўнукаў — не вагаючыся, аддавалі жыцці ў ахвярным змаганні.

25 сакавіка 1918 года мужныя, мудрыя, годныя, прадбачлівыя нашы папярэднікі абвясцілі: **Беларусь — незалежная дэмакратычная дзяржава!** Усе яе грамадзяне, незалежна ад нацыянальнасці, набываюць права людзьмі звацца і людзьмі быць, будаваць свой уласны Дом. Яны абвясцілі Народную Вясну!

Маскоўскія бальшавікі бязлітасна задушылі гістарычную мару беларусаў, а іх спрадвечную зямлю без іх удзелу пашматалі на часткі. У часы савецкай улады пра адну з найвялікшых падзей у нашай нацыянальнай гісторыі нельга было нават згадваць. І да гэтай пары святая ў свядомасці беларускіх патрыётаў дата **25 сакавіка** не сталася дзяржаўным святам.

Але станецца, абавязкова станецца. Бо запісана агнявістымі літарамі ў нашых сэрцах і не сатрэцца ніколі. Бо і сёння, у трывожны час, надае нам сілы ў адстойванні незалежнасці Бацькаўшчыны, яе шчаснага лёсу.

Са святам, дарагія людзі! Дабра вам, здзяйснення ўсіх мар, нязгаснай памяці пра лепшых сыноў Беларусі — змагароў за яе Волю! Будзем годныя гэтай Памяці!

(Матэрыялы, прысвечаныя 86-м угодкам абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі, чытайце на 3-й старонцы.)

БЕЛАРУСЬ І СВЕТ

Дзверы ў Еўропу застаюцца адкрытымі

Калі восем гадоў таму разам з Зянонам Пазьняком на сустрэчы ў прэзідэнцкім палацы на Градчанах мы гаварылі пра пагрозу дэмакратыі, якая ідзе ад Лукашэнкі, нас ветліва выслухалі, а потым сказалі, што Беларусь — гэта вельмі далёка ад Прагі, гэта па-першае, а па-другое — дэмакратычная Расія не дазволіць узмацніцца аўтарытарызму ў краіне-суседцы. Потым былі дзесяткі размоў з чэшскімі палітыкамі, палітолагамі і журналістамі, на якіх давялося даказваць супрацьлеглае.

Сёння ілюзіі наконт "дэмакратызму" Расіі — у мінулым, а тэма Беларусі зрабілася адной з найбольш актуальных. "Беларусь — нашая новая суседка" — такой была тэма міжнароднай канферэнцыі, якая прайшла днямі ў Сенаце Чэшскай Рэспублікі.

Распачалі канферэнцыю былы прэзідэнт Чэхіі Вацлаў Гавел і старшыня Рады БНР Івонка Сурвілла.

У сваім выступе Вацлаў Гавел сказаў, што, ці быць Беларусі ў Еўропе — гэта павінен вырашаць сам беларускі народ. Але калі ён зробіць еўрапейскі выбар, абярэ шлях на Захад — дык абавязак еўрапейскіх краін будзе — дапамагчы пасьпяхова прайсці гэты шлях. "Мы павінны трымаць для Беларусі дзверы адкрытымі", — сказаў Гавел.

Івонка Сурвілла адзначыла, што Беларусь была, ёсць і будзе краінай еўрапейскай і рэзка пакрытыкавала палітыку Масквы, якая ўжывае эканамічны, у тым ліку і газавы фактар, у мэтах анексіі ўсходняй суседкі.

"Беларусь — гэта не прыдатак Польшчы. Беларусь — гэта не прыдатак Еўропы. Беларусь — гэта Беларусь", — сказаў віцэ-прэм'ер Чэхіі Петэр Марэш. Хаця, на ягоную думку, перспектывы будучых парламенцкіх выбараў для беларускай апазіцыі не выглядаюць аптымістычнымі з-за шэрагу прычын, найперш з-за дзяржаўнай манаполіі на прэсу, Еўропа павінна ўважліва сачыць за палітычнымі працэсамі ў Беларусі. Накіраваць назіральнікаў на выбары паабяцаў віцэ-старшыня Сената Ян Румал.

Удзел у дыскусіі прынялі і госці з Мінска, прадстаўнікі Партыі БНФ Алесь Міхалевіч і Аляксей Янукевіч.

Падчас знаходжання ў Празе Івонка Сурвілла мела сустрэчы са старшынёй Сената Чэхіі Пітарам Пітгардам, старшынёй ніжняй палаты парламента Любамірам Зааралкам, міністрам замежных спраў Чэхіі Кірылам Свобадай.

Пра такі ўзровень сустрэч, нягледзячы на ўсе высілкі мінскай дыпламатыі, і марыць не можа Аляксандр Лукашэнка, што і пацвердзіла ягоная нядаўняя паездка ў Славенію.

Дарэчы, падчас гутарак з кіраўнікамі Чэхіі старшыня Рады БНР падкрэслівала, што ізаляцыя антыдэмакратычнага кіраўніцтва не павінна пераўтварацца ў ізаляцыю народа, і ўзняла пытанне пераходу да больш спрошчанага атрымання грамадзянамі Беларусі віз у еўрапейскія краіны, а ў перспектыве — і іх скасавання, як гэта адбылося ў адносінах да грамадзян краін Балтыі.

Сяргей НАВУМЧЫК,
намеснік Старшыні Рады БНР.

Агеньчык нашай надзеі

Дарагія Суродзічы!

Ад імя Рады Беларускай Народнай Рэспублікі вітаю Вас з нашым слаўным Днём Волі — 25-м сакавіком — днём, калі наш народ абвясціў свету ў 1918 годзе, пасля доўгіх гадоў зняволення, што ён жыве, што жадае мець сваю ўласную незалежную дзяржаву, што хоча заняць пачэснае месца між іншымі народамі свету.

Падчас доўгіх год бальшавіцкай улады, калі Масква і яе калабаранты ў Мінску стараліся ўсялякімі спосабамі сцерці гэты дзень з нашай памяці, ён быў для беларусаў тым "агеньчыкам", той надзеяй, аб якой наш дарагі Васіль Быкаў гаварыў на сваім апошнім святкаванні 25 сакавіка год таму ў Празе.

Дык адзначым гэты дзень з любоўю да сваёй Бацькаўшчыны, з гордасцю за сваю спадчыну, за сваю гісторыю, за сваіх продкаў, якія аддана і адважна баранілі сваю зямлю ад захопнікаў, і з радасцю — бо мы ўсё ж перамаглі!

Аднак край наш яшчэ не ёсць такім, якім мы яго жадаем. Цяжкія ўмовы жыцця, непавага да людскіх правоў і да нашай мовы і культуры, пагроза незалежнасці нашай дзяржавы яшчэ ўсё турбуюць жыццё нашага народа. Але ж ёсць у нас дзяржава! І заходні свет ніколі так не спрыяў незалежнасці Беларусі і дэмакратычнаму ладу жыцця ў нашай краіне, як цяпер.

І цяпер ад нас саміх залежыць, ці выкарыстаем мы гэтыя спрыяльныя палітычныя ўмовы і ці зойме наша дзяржава пачэснае месца між іншымі народамі свету, ці не.

Нашым святым абавязкам ёсць не толькі абараніць здабытае, але і адбудаваць наш край. Гэта мусіць быць мэта кожнага беларуса, пакуль наш край не станецца нармальнай еўрапейскай дэмакратыяй, а ўрад наш не пачне працаваць на карысць Беларусі, а не штучнай — толькі яму выгаднай — ідэалогіі.

Дык дапамажы нам, Божа!
Жыве Беларусь!

Івонка СУРВІЛЛА.

Затрымалі і адпусцілі

Старшыня Партыі БНФ Вінцук Вячорка, сакратар ЦК Партыі камуністаў Беларускай Алена Скрыган і член Палітсавета Аб'яднанай грамадзянскай партыі Анатоль Паўлаў, затрыманыя супрацоўнікамі міліцыі ў Слоніме вечарам 23 сакавіка, вярнуліся ў Мінск.

Як паведаміў БелаПАН па тэлефоне В.Вячорка, палітыкі прыбылі ў Слонім як прадстаўнікі Народнай кааліцыі **"5+"** для ўдзелу ў сустрэчы з выбаршчыкамі, якую праводзіў дэпутат мясцовага Савета Іван Шэга.

Сустрэча павінна была адбыцца ў 18.00 у гарадской сярэдняй школе № 4. Аднак у прызначаны час навучальная ўстанова аказалася зачыненай. Тады І.Шэга вырашыў правесці сустрэчу з выбаршчыкамі, якіх сабралася каля 40 чалавек, на школьным двары.

Паводле слоў В.Вячоркі, прадстаўнікі "пяцёркі" ўзялі актыўны ўдзел у дыскусіі, а таксама расказалі пра Народную кааліцыю **"5+"**.

Пасля сходу палітыкаў разам з тамтэйшым дэпутатам затрымалі супрацоўнікі мясцовага АМАПа, адабралі дакументы і даставілі да будынка РУУС.

Там палітыкі знаходзіліся больш за дзве гадзіны. Потым, паводле слоў В.Вячоркі, ім вярнулі дакументы. Пасля чаго прадстаўнікі "пяцёркі" выехалі ў Мінск.

"Мы расцэньваем гэты факт як спробу перашкоды ўлад сустрэчам дэпутатаў са сваімі выбаршчыкамі. Спачатку па нейкіх адміністрацыйных прычынах дэпутату не даюць памяшканне і ён вымушаны праводзіць гэтую сустрэчу на вуліцы, а потым на яго складаецца адміністрацыйны пратакол. Гэта асабліва дзіўна, што пра сустрэчу з выбаршчыкамі было паведамлена ў раённай дзяржаўнай газеце", — сказаў В.Вячорка.

У раённым УУС Слоніма карэспандэнту БелаПАН паведамілі, што ніякага затрымання палітыкаў не было, з імі толькі правялі гутарку, пасля чаго прадстаўнікоў "пяцёркі" адпусцілі. Ніякіх адміністрацыйных пратаколаў аб правядзенні несанкцыянаванага сходу не складалася і складацца не будзе, запэўніў БелаПАН дзяжурны па Слонімскім РУУС.

Юрый ПАЦЁМКІН.

ПРЕЗЕНТАЦИЯ

Андрей Климов помиловал Санникова, Абрамову, Шлындикова, Середича и Пашкевича и отправил на эшафот Коноплева, Малумова, Абрамовича, Глуховского и Долголева

Экс-бизнесмен **Андрей Климов** написал очередную книгу. Называется — ***"Площадь Независимости"***. В Минске, где слышатся взрывы, грохот танков, снайперы отстреливают каких-то людей, Климов встречается и беседует с такими личностями, как **Иосиф Бродский, Анатолий Собчак, Альфред Нобель, Галина Старовойтова, Христофор Колумб, Уильям Шекспир, Язеп Дроздович**, знакомится на перроне с **Владимиром Путиным** и пишет письмо **Борхесу.**

Несмотря на жанр фантасмагории, а значит, на нереальность изложенного, в отдельных главах есть весьма любопытные моменты. Например, в своем письме Климов рассказывает писателю Борхесу, что, на его личный взгляд, произошло с **Виктором Гончаром** и **Анатолием Красовским.**

"Гончара вместе с Красовским расстреляли в минском СИЗО на Володарского и похоронили на спецучастке Северного кладбища. Кто привел приговор в исполнение? Думаю, начальник тюрьмы **Алкаев.** *Уж очень он хотел стать министром внутренних дел. Кто дал ему такое право? Судья. Он тоже был задействован в устранении политических оппонентов власти. Весь вопрос в том, сколько они будут молчать?"*, — пишет Климов.

Борхесу он также рассказывает о том, что *"среди членов комиссии Верховного Совета, которая должна была подготовить почву для юридического обоснования требования Верховного Совета 13-го созыва о привлечении Лукашенко к уголовной отвественности, был предатель, а может, и не один. Перечислять всех членов комиссии я не буду, но одного из тех, в порядочности которых сейчас сомневаюсь, я изредка встречаю на оппозиционных тусовках. Мы пожимаем друг другу руку и мило улыбаемся. Что делать, еще не пришло время вешать на людей знаки "отличия"*.

В последней главе книги генералиссимус **Франсиско Франко** предлагает Климову выбрать тех людей, кто, по его мнению, заслужил прощения.

"Их не должно быть много, но и в количестве ты не ограничен, -- говорит Франко. — *Ты руководствуешься только своими представлениями о верности, чести и степени вины каждого. Безусловно, окончательный вердикт за мной. Но тебе предоставляется шанс исправить возможную судебную ошибку... Они все виновны. Речь идет только о помиловании"*.

"Мне не пришлось долго сомневаться, — пишет Климов. — *Когда я увидел в толпе лица* **Коноплева, Малумова, Абрамовича, Глуховского и Долголева,** *я сразу же остыл к идее всепрощения,* — пишет Климов. — *Однако затем передо мной стали появляться лица тех, жизнь кого представляла для меня действительную ценность. До меня не сразу дошло, что сейчас из меня делают не просто судью, но и помощника палача. Прозрение пришло слишком поздно, когда я уже произнес имена* **Санникова, Абрамовой, Шлындикова, Середича, Пашкевича, Ходыко, Чигиря, Леонова, Новосяда, Гриба, Бондаренко..."**

Как следует далее по тексту, всех, кого назвал Климов, повели на казнь...

"Палачи не рассуждают, когда исполняют приговор", — такими словами заканчивается "Площадь Независимости".

Третья книга Андрея Климова и его соавтора **Евгения Огурцова** вышла небольшим тиражом *(всего 500 экземпляров)* в московской типографии "Т-сервис".

Презентация "Площади Независимости" состоится на следующей неделе в одном из столичных кафе.

В белорусских книжных магазинах "Площадь Независимости" не продается.

По словам Андрея Евгеньевича, в ближайшее время появится еще одна книга. Она будет полностью посвящена выборам. Судя по всему, президентским, поскольку Климов уже заявил о своем желании занять кресло, в котором сегодня пока сидит Александр Григорьевич...

Марина КОКТЫШ.

Народная Воля
25 САКАВІКА 2004 г.

МЫСЛИ ВСЛУХ

Валерий ФРОЛОВ,
депутат Палаты представителей Национального собрания Республики Беларусь

Про опилки, безответную любовь и «кузькину мать» в придачу

Бывают дни, когда на мое имя в Палату представителей приходят десятки писем. Люди взывают о помощи, пишут о безразличии и самоуправстве чиновников, нищенских зарплатах и пенсиях.

Намного реже, но все же приходят письма о том, что людей устраивает проводимая нынешней властью политика и что она способна вывести страну из социально-экономического тупика.

«Наш президент экономист, не читает по бумажкам...»

Написала Анна Ивановна Морозова из Могилева. В этом областном центре, как и во многих других городах и весях, сторонники организованного нами общественного движения "За достойную жизнь" собирают подписи под открытым обращением граждан к президенту и правительству. В нем говорится о снижении коммунальных платежей и о том, что рост тарифов должен соответствовать росту доходов граждан. В обращении говорится также о необходимости внесения изменений в Избирательный кодекс против фальсификаций и подтасовок результатов выборов.

Анна Ивановна, как и ее соседи, поставила свою подпись и поддержала наши инициативы. Потому что "квартплата, — пишет она, — выросла до таких размеров, что денег на жизнь не хватает". Из 128 тысяч рублей пенсии 48 тысяч ей приходится отдавать за однокомнатную квартиру. Хотела в январе поменять паспорт, но не получилось, потому что стоило это 11 тысяч рублей. Решила отложить обмен до следующего месяца, так как по телевидению передали, "что в феврале пенсия увеличится на 18%".

Но зашла пенсионерка в магазин "и увидела, как поднялись цены на хлебобулочные изделия, молочные продукты, овощи. Цены меняются часто и растут с опережением. Кто их остановит?"

"Сейчас рыночные отношения, — продолжает свое повествование Анна Ивановна. — Беларусь и Россия — прежде всего, партнеры, а потом уже братские республики. Рынок неумолимо диктует свои условия и никакой дядя тут не поможет.

Российские воротилы давно хотели бы купить Беларусь на корню, пользуясь тем, что у нас нет своих энергоносителей. Им не нужна суверенная Беларусь.

Не зря Немцов приезжал договариваться с оппозицией, чтобы ускорить процесс объединения.

Но наш президент не сдаст Беларусь ни под каким бы то ни было давлением. Я его уважаю и ценю не только за это, а еще за то, что он технически грамотный человек, экономист, не читает по бумажкам, как некоторые, и пульс республики держит до мелочей... Лично я ему доверяю.

Республика стала использовать, кроме газа, другие виды топлива. Показали по ТВ рабочего, как он забрасывает опилки в топку и говорит: "Мусор".

Я — инженер-строитель. Это не мусор, а отходы пиломатериалов (опилки, стружка, щепа). Эти отходы являются калорийным топливом для небольших котельных. Вполне разумно.

...У нас теперь молодой, энергичный премьер. У меня есть надежда, что он поправит положение в республике и выведет ее на должный уровень.

Я белоруска, но прожила в России 30 лет. Там получила высшее образование, там встретила свою любовь, там мои друзья. Сейчас мы с ними только переписываемся. Я их люблю и Россию тоже. Когда будет Союз, может, увидимся. Дожить бы только".

Я ответил уважаемой Анне Ивановне на ее, без сомнения, искреннее письмо. Но с некоторыми размышлениями, думаю, не лишним будет ознакомить более широкий круг читателей.

Читаю подобные письма и наталкиваюсь на мысль о том, что многие люди старшего поколения не могут, а возможно, и не хотят разобраться в том, что же на самом деле происходит в нашей стране. Они верят всему, о чем вещают государственные телеканалы и казенные пропагандисты.

Я прослужил в армии 35 лет, более половины из них — в России, где у меня тоже много друзей. Я с ними не только переписываюсь, но и часто встречаюсь. Говорим о жизни, политике, о взаимоотношениях между нашими странами. Что касается экономики, то нам давно следовало перейти на чисто деловые, прагматичные отношения. Другого пути нет и не будет.

Государства могут и должны договариваться, взаимные претензии и упреки ведут в никуда.

Газовый скандал из экономического перерос в политический неспроста, к этому приложили руку не только "категоричные" чиновники, но и белорусский президент. Заявить на весь мир, что прекращение поставок газа Россией — "это акт терроризма на самом высоком уровне", — до такого нужно было додуматься!

Это сродни случаю, когда Генсек Н.С.Хрущев, взойдя на "подиум" ООН, стучал по трибуне башмаком и обещал всему свету показать "кузькину мать". Ничего, кроме конфуза, из этого не вышло. Потом советским дипломатам пришлось еще долго расхлебывать эту кашу.

Недавний выпад в адрес России вызвал с ее стороны соответствующую реакцию. Вот как охарактеризовал его бывший вицеспикер Госдумы (сегодня вицепремьер) России Александр Жуков: "Заявление Лукашенко о терроризме России — политический беспредел. Лукашенко покупал у нас газ по 28 долларов за 1 тысячу кубов, а продавал своему населению по 70 долларов! У нас не хватает газа россиянам...

Очевидно, что в Беларуси экономические трудности. Лукашенко, согласившись на условия Путина платить за газ, как бы делает Путина виновным в ухудшении жизни белорусов". К этим словам сложно что-либо добавить. Уже стало закономерным, когда собственные просчеты и бестолковость нынешняя власть старается спихнуть на кого угодно. Избегая тем самым, как ей кажется, личной ответственности.

Александр Лукашенко часто упрекает россиян (правда, в последнее время он заметно поутих), что они пользуются своими военными базами на территории Беларуси, воздушным пространством и не платят за это. Так почему он не инициировал подписание взаимовыгодных договоров, чтобы все поставить на разумную основу?

Теперь о Борисе Немцове, который, как считает Анна Ивановна, приезжал, "чтобы ускорить процесс объединения". Я хорошо знаком с этим российским политиком и присутствовал на той встрече. Да, Немцов за союз, но прежде всего экономический, он за союз двух суверенных государств. И в том, что он с большим уважением относится к Беларуси, поверьте, есть и моя заслуга. Ведь не секрет, что в России хватает влиятельных людей, которые воспринимают нашу страну только как одну из российских губерний.

Я за суверенитет нашего государства, мы можем жить так, что нам завидовать будут. Но для этого необходимы цивилизованные подходы в управлении экономикой, формировании внутренней и внешней политики.

Опилки не спасут Беларусь

Не имея своих энергоресурсов, мы просто вынуждены договариваться. Что и произошло недавно: теперь мы будем покупать газ на условиях России.

Но уважаемой Анне Ивановне, как и многим другим, хочется верить в чудо. Зная об этом, власть тут же приготовила для незадачливого зрителя очередную порцию "телелапши". Мол, мы и на мусоре проживем. В сегодняшней ситуации это обычный пропагандистский трюк.

Да, есть альтернативные методы получения энергии, в том числе переработка и использование мусора. Но все не так просто, как кажется на первый взгляд. Для того чтобы использовать альтернативные источники тепла, необходима долгосрочная государственная программа по их внедрению. Нужны средства, чтобы привлечь опыт отечественных и зарубежных конструкторов, экологов, ученых, а их у нас нет.

Хотя чему удивляться? Манипулирование общественным мнением происходит постоянно. Возьмите хотя бы незначительное снижение цен на спиртное накануне Нового года. Наиболее наивная часть белорусов, которые привыкли к постоянному росту цен, обрадовались. Но ненадолго. Отрезвление пришло быстро: после праздников цены не только вернулись назад, но и поползли вверх. Это не что иное, как циничная и дешевая игра власти с целью поднять свой авторитет. Лучше бы президент и чиновники, которых народ нанял на работу и содержит в тепле и сытости, снизили цены на лекарства, молоко, хлеб и другие продукты питания.

Полстраны, которая географически расположена в центре Европы, ходит на работу с бутербродами. Многие люди не могут себе позволить полноценно пообедать даже в столовой, не говоря уже о кафе или ресторане.

Анна Ивановна написала, что "наш президент технически грамотный, экономист, не читает по бумажкам... и пульс республики держит до мелочей". Но тогда непонятно, почему постоянно растут цены на продукты питания и промышленные товары. Может, он не на том месте руку держит?

Думаю, что президенту не нужно заниматься мелочами, ведь за ними можно упустить главное. В нашей стране хватает опытных руководителей, которым можно поручить эти самые "мелочи". Но беда в том, что их инициатива связана, они живут в постоянном страхе, что сделают что-то не так, как хочет президент.

У меня не одно высшее образование, но я не считаю, что все знаю и способен одночасно руководить врачом-гинекологом, олимпийской сборной, банкиром, ученым, председателем колхоза, директором предприятия, ректором института, телевидением, радио и т.д.

Создать условия и дать людям возможность творчески работать в рамках закона — в этом, считаю, заключается главная цель мудрого руководителя.

В белорусском парламенте достаточно опытных и образованных депутатов. Но, к сожалению, нам отведена роль статистов, принимающих законы, которые не могут существенно влиять на жизнь страны. Все основополагающие направления в развитии государства определяются декретами и указами президента. Результаты этого руководства налицо: экономический и политический кризис, усиление самоизоляции страны, снижение уровня жизни и обнищание людей, обостренное чувство страха перед завтрашним днем. Это свидетельствует только о том, что "любовь" со стороны власти по отношению к народу безответная.

Менять нужно не премьера

Я много езжу по стране и часто вижу голодных, плохо одетых, продрогших от холода детей. Небольшими стайками они крутятся у вокзалов, магазинов и просят на кусок хлеба.

Мы дожили до того, что при живых родителях детей забирают в школы-интернаты и детские дома, где не хватает мест. Только в одной Могилевской области ждут приюта 300 детей. Хорошо, что государство берет заботу о них на себя. Но заполненных пьяным угаром, болью и нищетой селянских хат, где страдают дети, становится все больше. Ведь не секрет, что во многих колхозах зарабатывают гроши, выплату которых задерживают. Люди устают от беспросветной жизни и находят утешение в стакане. По этому поводу принимаются знакомые с приснопамятных времен директивы. Но они не затрагивают коренных причин, которые приводят к повальному пьянству. Ведь у государственного агитпропа другие задачи.

Не успела утихнуть информационная война против России, как началась новая — против Литвы. Ведущий телепрограммы "Права человека. Взгляд в мир" Евгений Новиков обвинил руководство этой страны в том, что на ее территории прошел семинар с участием лидеров белорусских политических партий и некоторых общественных объединений. Без каких-либо фактов и доказательств на всю страну оповестили, что на семинаре обсуждались вопросы насильственного свержения в Беларуси законно избранной власти. Абсурд, полный абсурд! Но на Белорусском телевидении действуют по-геббельсовски: чем больше лжи, тем больше поверят.

Понятно, такие голословные заявления подрывают добрососедские отношения и сеют напряженность в обществе. Парадоксально, но на все это спокойно смотрит руководство нашей страны.

Подобные заявления перечеркивают Конституцию нашего государства. Ведь граждане Беларуси имеют право свободно передвигаться, покидать страну и беспрепятственно возвращаться. Мы также имеем право на свободу собраний, митингов и демонстраций.

Видимо, "правозащитник" Новиков и иже с ним мечтают, чтобы, выезжая в Польшу, Латвию или Литву, люди спрашивали разрешения и сообщали — куда, к кому и зачем едут.

И "молодой, энергичный премьер", как написала Анна Ивановна, не в силах остановить этот информационно-политический беспредел. Как не в силах он помочь и многим пенсионерам, чья жизнь безвозвратно проходит в лишениях и нужде. Это уже, по-моему, пятый или шестой премьер за время президентства А.Лукашенко.

Менять нужно не министров и премьеров, а систему, которая взрастила коррупцию и кумовство, перессорила нас с соседями на Западе и Востоке, которая показала свою ущербность и несостоятельность за истекшие 10 лет.

Аб аказанні матэрыяльнай дапамогі ветэранам

23 сакавіка Аляксандр Лукашэнка падпісаў указ аб аказанні матэрыяльнай падтрымкі ветэранам Вялікай Айчыннай вайны і іншым катэгорыям грамадзян, што пацярпелі ад наступстваў вайны.

Як паведаміла прэс-служба, згодна з указам Героям Савецкага Саюза, кавалерам ордэна Славы трох ступеняў, Героям Сацыялістычнай Працы, удастоеным гэтага звання за заслугі ў гады вайны, будзе аказана дапамога ў памеры 100 тысяч рублёў; інвалідам Вялікай Айчыннай вайны I і II групы — 80 тысяч рублёў; удзельнікам і інвалідам вайны III групы, а таксама дзецям-інвалідам з дзяцінства, жонкам ваеннаслужачых, партызан і падпольшчыкаў, загінуўшых альбо тых, хто знік без вестак, — 60 тысяч рублёў; астатнім катэгорыям грамадзян, пацярпелых ад наступстваў вайны, — 50 тысяч рублёў.

Матэрыяльная дапамога будзе аказана мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі ўлады з 1 чэрвеня да 1 ліпеня 2004 года.

Ірына ЛЕЎШЫНА.

Беларускія лекі

На 18,7 працэнта вырасла ў Беларусі вытворчасць лекавых сродкаў у студзені—лютым 2004 года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года. Найбольш значна — на 70,7 працэнта — вырасла вытворчасць замяняльнікаў крыві і іншых плазмазамяшчальных сродкаў. На 41,7 працэнта павялічыўся выпуск прэпаратаў для лячэння сардэчна-сасудзістых захворванняў, на 16,7 працэнта — прэпаратаў для лячэння хвароб эндакрыннай сістэмы, органаў стрававання і іншых унутраных хвароб.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

Крымінальны «градус» Оршы зашкальвае

У Оршы "градус" крымінальнай абстаноўкі ўзняўся на такую вышыню, што нагрузка на праваахоўныя органы горада становіцца ім не пад сілу.

Да такой несуцяшальнай высновы прыйшлі ўдзельнікі нядаўняга пасяджэння гарадскога Савета па каардынацыі дзейнасці міліцыі, пракуратуры і выканаўчай улады, якое адбылося ў гарвыканкаме.

З асаблівай занепакоенасцю гаварылі ўдзельнікі пасяджэння аб тым, што на многіх мясцовых прадпрыемствах створаны найлепшыя ўмовы для крадзяжоў: свабодны доступ у цэхі і на склады, адсутнасць тэхнічных сродкаў аховы. У выніку на адным толькі машынабудаўнічым прадпрыемстве "Орша" (колішні завод "Легмаш") за кароткі тэрмін украдзена матэрыяльных каштоўнасцяў на 15 мільёнаў рублёў. На 6 мільёнаў рознага дабра вынесена з авіярамонтнага завода.

Часцяком зладзеямі становяцца тыя людзі, якім даручана захаванне каштоўнай маёмасці. Так, за крадзеж яе з месца працы нядаўна асуджаны загадчык гандлёвага комплексу камбіната хлебапрадуктаў.

За крадзеж грошай у асабліва буйных памерах прыцягнуты да крымінальнай адказнасці дырэктар аршанскага філіяла унітарнага прадпрыемства "Віцязь".

Усяго ж апошнім часам абвінавачанні ў крадзяжы былі прад'яўлены 17 службовым асобам, сярод якіх ёсць кіраўнікі розных рангаў.

Аднак найбольшая доля злачынстваў прыпадае на беспрацоўных, шэрагі якіх пастаянна растуць за кошт масавых звальненняў на прамысловых прадпрыемствах горада, дзе ў студзені бягучага года не мелі пастаяннай працы каля 3000 чалавек пры 125 вакансіях.

Расце злачыннасць і за кошт асуджаных, якія пасля адбыцця турэмнага зняволення штогод прыязджае ў горад каля 400 чалавек. Летась толькі з аршанскіх калоній вызваліліся 3,5 тысячы асуджаных, больш за палову якіх неўзабаве зноў заняліся злачынным промыслам.

Паспрыяла росту крымінальнага "градуса" ў Оршы і павелічэнне гарадской тэрыторыі за кошт уключэння ў яе шэрагу пасёлкаў і вёсак з агульным насельніцтвам каля 6500 чалавек. Людзі з ускраіны і прадмесцяў — у большасці малазабяспечаныя, малаадукаваныя і нізкакваліфікаваныя. Не знайшоўшы вакансій у Оршы, яны немінуча папоўняць сабой шэрагі беспрацоўных, а многія — і злачынцаў. Думкі аб тым, як разарваць гэтае замкнёнае кола, з'яўляюцца прычынай галаўнога болю мясцовых улад і пакуль што невырашальнай задачай для мясцовых міліцыянераў, колькасць якіх не расла ўжо некалькі год запар.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

ПУЛЬС

Арыштавана маёмасць аб'яднання «Воля да развіцця»

За нявыплату падаткаў з тэхнічнай дапамогі, атрыманай па праграме TASIC, арыштавана маёмасць слонімскага грамадскага аб'яднання "Воля да развіцця".

Як паведаміў БелаПАН старшыня аб'яднання Міхась Варанец, прэтэнзіі, прад'яўленыя да яго арганізацыі, цалкам супадаюць з тымі, што падатковыя органы выказалі ў дачыненні да Рэспубліканскага грамадскага аб'яднання "Беларускі Хельсінкскі камітэт".

У снежні 2003 года Слонімская падатковая інспекцыя правяла пазапланавую праверку мэтавага выкарыстання фінансавых сродкаў аб'яднання "Воля да развіцця", якая не выявіла парушэнняў. Аднак наступная пазапланавая праверка, праведзеная ў сакавіку, выявіла нявыплату ў 2003 годзе падаткаў са сродкаў, атрыманых па праграме TASIC.

М.Варанец паказаў падатковым інспектарам дакументы, падпісаныя выканаўчым дырэктарам Каардынацыйнага бюро праграмы TASIC у Беларусі Леанідам Арловым, дзе ўказвалася, што з тэхнічнай дапамогі, атрыманай у рамках праграмы, падаткі не збіраюцца. Аднак работнікі падатковых органаў заявілі, што ў іх ёсць распараджэнне міністра эканомікі аб тым, што аб'яднанне "Воля да развіцця" падлягае падаткаабкладанню. У выніку маёмасць арганізацыі была арыштавана і перавезена ў будынак падатковай інспекцыі.

"Воля да развіцця" атрымала дапамогу па праграме TASIC на дзейнасць клуба для падлеткаў "Святліца".

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

З Гомеля ў Чарнігаў

Савет міністраў Беларусі зацвердзіў Пратакол паміж урадам Беларусі і Кабінетам міністраў Украіны аб унясенні змяненняў і дапаўненняў у двухбаковае Пагадненне аб парадку перасячэння беларуска-ўкраінскай дзяржаўнай мяжы грамадзянамі, якія жывуць у памежных раёнах.

У адпаведнасці з ім жыхары Гомеля і Чарнігава могуць перасякаць беларуска-ўкраінскую мяжу праз пункт спрошчанага пропуску. Раней гэта ім даводзілася рабіць толькі ў міжнародных і міждзяржаўных пунктах пропуску на мяжы паміж дзвюма краінамі.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

46 заявак на гранты Сусветнага банка

Беларускія грамадскія арганізацыі падалі 46 заявак у Прадстаўніцтва Сусветнага банка ў Беларусі на ўдзел у конкурсе Праграмы малых грантаў (ПМГ). Як паведамілі БелаПАН у прадстаўніцтве банка, праекты накіраваны на ўстойлівае развіццё, ахову навакольнага асяроддзя, прадугледжваюць работу з сацыяльна неабароненымі слаямі насельніцтва, павышэнне ўзроўню эканамічнай пісьменнасці насельніцтва або ўкараненне новых інфармацыйных тэхналогій.

Праграма малых грантаў Сусветнага банка для грамадскіх арганізацый падтрымлівае "мерапрыемствы, накіраваныя на развіццё шырокамаштабнага дыялога і ўцягванне ўсіх зацікаўленых бакоў у вырашэнне мясцовых пытанняў развіцця". Памер грантаў ПМГ вар'іруецца ад 3 да 7 тысяч долараў ЗША. Перавага аддаецца праектам, якія рэалізуюцца галоўным чынам у невялікіх населеных пунктах.

Ірына САЗАНОВІЧ.

Зьнялі трох дзяцей з ільдзіны

У другой гадзіне дня вучні 6-х класаў магілёўскіх сярэдніх школ апынуліся на льдзіне, якая адарвалася ад берага і панесла іх па цячэнні Дняпра. Велічыня льдзіны складала каля 10 квадратных метраў.

Паведамленні аб здарэнні пачалі паступаць у аварыйна-ратавальную службу ад жыхароў Магілёва, якія бачылі дрэйфуючых на льдзіне дзяцей. Сітуацыя ўскладнялася тым, што з цягам часу льдзіна памяншалася ў памерах. Для ратавання вучняў былі прыцягнуты работнікі МНС. Пагрузіўшыся ў лодкі, ратавальнікі змаглі аператыўна падплыць да льдзіны і зняць дзяцей.

Дзмітрый БЕЛЬСКІ.

ОБРАЗ ЖИЗНИ

Притон

Чтобы попасть в него, репортеру «Народной воли» потребовались журналистское любопытство и несколько тысяч рублей. Чтобы покинуть это злачное место без ущерба для здоровья, потребовались везение и смекалка

«Мир не без добрых людей»

К своим 45 годам Костя потерял все, что у него было: работу, семью, крышу над головой. Типичный бомж, живущий воспоминаниями и призрачными надеждами на "светлое будущее".

— А что, — вопрошает он, сидя на корточках возле столичного универсама "Волгоград", — я еще крепкий мужик, вот с первого числа пойду и устроюсь на работу. Я когда-то на стройке работал... И не только я, между прочим, двенадцать лет поварского стажа имею. А повара — всегда нужны.

Почерневшие от вольной жизни и грязи руки Кости заметно трясутся; на запястьях замечаю корявые татуировки: на левом "Костя", на правом какой-то бессмысленный узор. Трудно представить, чтобы кто-то рискнул вновь доверить бывшему повару кухню. Обычная, отмечаю про себя, бомжатская песня: мол, день придет и начну новую жизнь. Тем паче что выясняется — у Кости нет ни паспорта, ни трудовой книжки.

— Как же до жизни такой докатился?

— Что бомжую? Жонка выгнала...

— Видно, было за что?

— Было, — с явной неохотой отвечает бродяга по жизни.

В душу к нему я лезть не собираюсь и задаю простейший вопрос, который для большинства жителей Беларуси звучит так: "Как прожить от зарплаты (пенсии) до зарплаты (пенсии)?" Ну а как, не имея пусть мизерного, но твердого дохода, прожить с утра до вечера, чтобы утро следующего дня встретить? Из многочисленных встреч с бездомными давно сделал вывод: если человек умудряется прожить, не работая более полугода, то он овладевает знаниями самой древней науки — выживания. Кто-то занимается сбором макулатуры, кто-то — стеклотары, кто-то промышляет мелким воровством, но на хлеб насущный и бутылку дешевого вина за день наскрести можно. А большего им и не требуется, и нет им дела до растущих цен на коммунальные услуги. Бомж - это не социальный статус, в правовой литературе даже термина такого нет, бомж - это образ жизни. Я встречал бездомных, которые искренне горели желанием и пытались вернуться в нормальную в нашем понимании жизнь, но не знаю ни одного удачного случая.

...Костя успешно освоил науку выживания, свою нишу он нашел. Территория его обитания — универсам "Волгоград". Здесь бомж выполняет роль дворника: зимой снег убрать, лед со ступенек сколоть, в другое время — метлой помахать, иногда местным грузчикам подсобляет, за что чего-нибудь из съестного дадут. Понятно, что порожние бутылки на сей территории — его "законная" добыча. Но все это лишь одна сторона бытия бродяги. А переночевать?

— Мир не без добрых людей, — философски изрекает Костя. - Здесь недалеко живут приятные люди, когда очень холодно, они меня к себе пускают. А хочешь, вместе к ним зайдем? Вот только с пустыми руками как-то неудобно...

Последние слова мой новый знакомый произносит, глядя на свои трясущиеся руки.

«Ты куда?»

Спустя десять минут мы идем вглубь дворов панельных многоэтажек. Мой провожатый семенит в приподнятом настроении. В кармане у него булькает бутылка водки, в руке он несет завернутые в бумагу четвертинку хлеба и кусок колбасы. Я пытаюсь у него расспросить что-нибудь о людях, к которым он меня ведет, но Костя немногословен: мол, скоро сам узнаешь. Несколько раз за дорогу он вроде как у себя спрашивает: "Зачем водку купили?" Смысл этого вопроса я понял чуть позже.

Мы сворачиваем в арку девятиэтажного дома, проходим с полсотни метров и заходим в подъезд. Костя толкает обшарпанную дверь квартиры на первом этаже и с порога произносит:

— Вот мы и пришли! Знакомься... Это Ольга, а это Борис.

Мой проводник, без сомнений, здесь свой человек, но у меня возникает ощущение, что и меня здесь ждали. И очень давно.

Костя извлекает из кармана водку, проходим в кухню. Бегло изучаю обстановку и понимаю, куда меня нелегкая занесла. Впрочем, иного я и не ожидал. В подобных квартирах уже приходилось бывать: минимум мебели со следами былых разборок, на выцветших обоях середины прошлого века бурые подтеки и "ссадины" — будто в стены что-то стеклянное метали, а затем чьей-то головой пытались гвоздь загнать. Такие места находятся под особым милицейским контролем и иначе, как притонами, не называются. Во время профилактических и прочих мероприятий стражи порядка сюда в первую очередь наведываются. Иногда приглашают и журналистов. А теперь я один и без охраны.

Под стать жилищу и хозяева. Борис: лет пятьдесят, тяжелый взгляд, движения неторопливы, немногословен, хотя есть свободная табуретка, он присаживается на корточки — типичная привычка всех бывших зэков. Интересно, сколько раз он сидел? Вопрос вслух я не задавал, но ответ получил от Ольги, когда Борис ненадолго вышел из кухни.

— Я тебя хочу предупредить, — обращается она ко мне, — Бориса жизнь покрутила, он два раза сидел, но вспоминать об этом не хочет, и про зону лучше не болтать. Он сорваться может, особенно когда выпьет...

— Ты тоже сидела? - пока нет Бориса, интересуюсь у хозяйки. Ольга — женщина неопределенного возраста, лицо алкоголички со стажем, правда, она полная противоположность Бориса — подвижная, глаза живые, улыбается, любит поболтать.

— Нет, я не сидела, — говорит она, — в прямом смысле. Я в ЛТП была. Четыре раза...

— Сколько?!

— Четыре, — с каким-то удовольствием повторяет Ольга.

— Ну и как успехи? - это единственное, что я, ошарашенный, соображаю спросить.

Ольга залихватски опрокидывает рюмку в рот:

— А вот так! Г... им на лопате! Как пила, так и буду пить! Водку вот давно не пила.

— Да, водку мы давно не пили, — говорит появившийся в дверном проеме Борис, — зря ты ее купил, надо было три вина по ноль семь взять.

Костя разливает остатки водки, я прошу поменьше, что возражения не вызывает. Застольная беседа переходит на бытовой уровень. Интересуюсь у хозяев, которые давно нигде не работают, на что же они живут, ведь и за квартиру платить надо... Вразумительного ответа не получаю, даже разговорчивая Ольга махает рукой: "Как все, так и мы живем". А вот захмелевший Борис вдруг выдавливает весьма неприятную фразу:

— Что-то ты много вопросов задаешь, прямо как мент.

Язык мой — враг мой, мысленно кляну себя за журналистское любопытство, пытаясь найти подходящие слова, чтобы выкрутиться, но неожиданно на помощь приходит почти не участвовавший в разговорах Костя:

— Слушай, Борис, что-то я оброс, подстриги меня.

Кухня на время превращается в парикмахерскую. Борис тупыми ножницами кромсает седые патлы бомжа. Ольга, облокотившись на хлипкий стол, мурлычет какую-то песню, а я ищу повод, чтобы покинуть квартиру этих "добрых людей". В дверях появляется крупная деваха, похоже, соседка. Ольга вскакивает, и они о чем-то шепчутся в коридоре. Соседка уходит, но через пару минут вновь появляется. За окном начинает смеркаться, а мне пора смываться, желательно по-английски. Тут в квартиру, теперь у меня уже нет сомнений, типа притон заваливается, видимо, кореш Бориса. Борис завершает стрижку и удаляется с гостем в комнату. Пользуюсь случаем, надеваю куртку, забрасываю на плечо сумку и...

— Ты куда? - вопрос в спину, как удар. Даже не знаю, чего в словах Бориса больше: угрозы или негодования. Догадываюсь, что просто так меня отсюда не выпустят. Оборачиваюсь и удивленно спрашиваю:

— Как куда? За бутылочкой! Ольга, — зову хозяйку, — одевайся, идем в магазин.

Эти слова Бориса успокаивают, и он уже мягче произносит:

— Водку не бери...

— Я знаю, — перебиваю его, — три по ноль семь.

Ольга набрасывает на себя видавшую виды шубейку, и мы покидаем прокуренную квартиру. Я точно навсегда. Но Ольга об этом еще не знает.

У стеклянной двери универсама "Волгоград" я притормаживаю.

— Так, Ольга, ты иди в отдел, посмотри, что там есть, а я сейчас газету куплю.

Ольга послушно идет в универсам, я — торопливо на остановку. Мне повезло, автобус долго ждать не пришлось.

Виталий ЧИЖОВСКИЙ.

От автора. Мне действительно повезло. Не только потому, что я внутренне был готов к развитию, скажем так, неприятных событий. Не только потому, что в мою рюмку наливали поменьше и я контролировал себя. Кстати, рюмка эта, пока в бутылке плескалась водка, была у меня на глазах, ибо "добрые люди" могли припасти для гостя пару капель клофелина. И не только потому, что я вовремя ушел. Сценарий мог быть совсем иным.

Из милицейской сводки:

"В 17.30 в Первомайское УВД обратился гражданин Г. 1947г.р., который сообщил, что трое неизвестных пригласили его в кв. №... д. №...по улице Волгоградской, где заковали в наручники, избили и отняли 40 тысяч рублей, бутылку коньяка и ключи от его квартиры".

Двоих обидчиков гражданина Г., благо он адрес запомнил, задержали в той же квартире. Молодые парни, но ранее судимые. Я не знаю, почему гражданин Г., извините, поперся в эту квартиру с незнакомцами. Возможно, по простоте душевной, но ему тоже повезло, пусть и не так крупно, как мне. В сводке запросто могли появиться и более печальные слова. Например, такие: *"На улице Волгоградской был обнаружен труп неизвестного мужчины со следами насильственной смерти".* Увы, и такие случаи не редкость.

Народная Воля 25 САКАВІКА 2004 г.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

Марсоход нашел бывший пляж

Американский марсоход "Оппортьюнити" припарковался в месте, которое когда-то было отмелью соленого моря.

Как говорят специалисты, существует множество доказательств того, что некогда поверхность Красной планеты омывалась водой. И работа двух марсоходов НАСА направлена на то, чтобы дать ученым как можно более полную картину того, какой была поверхность Марса в те далекие времена.

С января "Оппортьюнити" изучает камни и почву в небольшом кратере Орла на плато Меридиана. В начале марта центр управления сообщил, что место посадки робота когда-то было испещрено бороздами, по которым бежала вода.

Эти выводы сделаны в результате анализа камней, состоящих из хорошо прорисованных слоев, а это один из главных признаков осадочных пород.

"Мы нашли, как я полагаю, свидетельства того, что эти камни были тем осадком, который откладывался в воде, находившейся в жидком состоянии", — заявил на пресс-конференции в Вашингтоне профессор Стив Сквайерс, старший исследователь марсоходов "Спирит" и "Оппортьюнити".

Мадонна начинает международное турне

Певица Мадонна выступит 18 августа в Лондоне в концертном зале Earl's Court в рамках своего международного турне. Она уже начала репетиции для этого шоу и "с нетерпением ожидает возвращения на сцену", — сказала представитель певицы.

Билеты на концерт будут стоить до 150 фунтов стерлингов (около 270 долларов). Турне начинается в Лос-Анджелесе 24 мая. Мадонна будет колесить по Соединенным Штатам более двух месяцев. Ее выступления в Лондоне и Париже — пока единственные концерты, запланированные за пределами Северной Америки.

Израиль нанес удар по боевикам на юге Ливана

Израильская авиация нанесла превентивный удар по палестинским боевикам в южном Ливане, которые готовили ракетный обстрел израильской территории. Так звучит заявление израильской армии.

Кроме того, ночью израильские танки и другая техника вошли в палестинский лагерь беженцев Хан Юнис. По словам очевидца, приводящимся в одном из сообщений, израильские бульдозеры начали сносить дома недалеко от еврейского поселения. Израиль пока никак не прокомментировал эту информацию.

На учебных стрельбах ранены пять солдат

Учебно-тактические стрельбы проводились вечером 23 марта военнослужащими минометного взвода одной из частей Минобороны в Сунженском районе Ингушетии, неподалеку от села Даттых. В ходе стрельб один из выпущенных снарядов взорвался в расположении части. В результате пострадали пять призывников. Все они были госпитализированы.

По предварительным данным, причиной происшедшего могла стать ошибка стрелка-наводчика.

Заявление премьер-министра Польши

Польша согласилась снять свои возражения по распределению голосов в новом составе Европейского Союза, тем самым соглашаясь на компромисс по новой конституции Евросоюза. "Мы считаем, что такой компромисс не только необходим, но и возможен", — заявил премьер-министр страны Лешек Миллер.

Он выступил с этим заявлением по завершении встречи в Варшаве с германским канцлером Герхардом Шредером, который настаивает на упоминании о системе голосования в новом проекте текста европейской конституции.

В прошлом году Евросоюзу не удалось принять такой проект из-за оппозиции со стороны Польши и Испании. Обе страны добивались сохранения условий соглашения 2000 года, которое предоставляло им большее количество голосов в Совете министров ЕС, чем это предусмотрено их демографической квотой, по сравнению с Германией, Францией, Великобританией и Италией. Однако новый премьер-министр Испании Хосе Луис Родригес Сапатеро уже обещал пересмотреть этот вопрос. И Польша тоже решила пойти на компромисс.

Выступая в Варшаве, канцлер ФРГ Шредер подчеркнул, что новая система голосования должна быть основана на принципе "двойного большинства", который предлагается в проекте конституции. Это означает, что новые законы ЕС будут приниматься большинством его членов, представляющих 60% населения Союза. Однако при этом

канцлер добавил, что любые будущие соглашения должны учитывать требования Польши. Оба премьер-министра выразили надежду, что европейская конституция будет принята еще до окончания срока президентства Ирландии в Союзе, то есть до 30 июня.

Новая европейская конституция направлена на повышение эффективности Европейского Союза после принятия в его члены 10 стран Восточной и Центральной Европы, которое состоится 1 мая этого года. Среди этих десяти стран Польша является крупнейшей.

ПРОТОКОЛ

Министром иностранных дел Грузии стала француженка

Грузинский президент Михаил Саакашвили назначил гражданку Франции Саломе Зурабишвили-Кашия министром иностранных дел Грузии и присвоил ей грузинское гражданство.

Госпожа Зурабишвили родилась 18 марта 1952 года в Париже. С середины 70-х годов находилась на дипломатической работе, представляя интересы Франции в различных странах, в том числе в США. В ноябре 2003 года была назначена послом Франции в Грузии.

Саломе Зурабишвили-Кашия — кавалер ордена Почетного легиона и ордена Чести. Свободно владеет английским, итальянским, немецким, русским и грузинским языками. Ее муж, известный журналист Жанри Кашия, в советское время был изгнан из Грузии как диссидент, ныне он ведущий одного из самых популярных ток-шоу на грузинском телевидении.

Госпожа Зурабишвили является праправнучкой грузинского просветителя, одного из лидеров национально-освободительного движения XIX века Нико Николадзе. После 1921 года предки госпожи Зурабишвили покинули Грузию, но не прерывали связи с родиной. Когда в конце прошлого года Саломе Зурабишвили-Кашия вручала верительные грамоты президенту Эдуарду Шеварднадзе, она сказала, что чувствует себя как во сне: "Это была моя детская мечта — побывать на родине предков и тем более использовать свой дипломатический опыт на ее благо". Позднее в одном из интервью госпожа Зурабишвили-Кашия сказала, что работать интереснее в стране, которая начинает новую жизнь после долгой спячки, особенно если эта страна — твоя родина.

Владимир НОВИКОВ.

Тбилиси.

ЛЮБОПЫТНО

Нейрохирург отстранен от работы за сухарики

Добавка сухариков для супа стала причиной отстранения от работы британского нейрохирурга Теренса Хоупа.

Как пишет лондонская газета "Дэйли мейл", руководство Королевского медицинского центра города Ноттингем отправило 57-летнего врача домой на том основании, что в больничной столовой он взял лишнюю пригоршню гренок для своего первого блюда и не заплатил за них.

Теренс Хоуп, специалист в области сосудистой нейрохирургии, по некоторым данным, зарабатывает около 80 тысяч фунтов стерлингов (около 150 тысяч долларов США) в год. Одна из его бывших пациенток, Линда Тоул, говорит, что ситуация просто смешна. Сухарики — это просто накрошенные кусочки хлеба, — говорит она. — Я знаю, что хлеб стоит денег, но здесь явно что-то не так".

Человек-змея погиб от укуса кобры

Тайский шоумен Бунрен Буачан, обладатель мирового рекорда, внесенного в Книгу рекордов Гиннесса, как человек, который дольше всех находился в одном помещении со змеей, погиб во время своего обычного шоу. 34-летнего шоумена, получившего прозвище "человек-змея", укусила кобра и он скончался до того, как его доставили в больницу. Буачан был эпилептиком, и присутствующие на шоу люди подумали, что у него приступ этой болезни, когда он стал биться в конвульсиях после укуса змеи. Из-за этого пострадавшего доставили в больницу после того, как его можно было спасти.

Взгляд через фотообъектив

Убийство Яссина вызвало волну гнева среди миллионов палестинских беженцев.

В Куала Лумпуре был приведен к присяге новый премьер-министр Малайзии Абдулла Бадави.

На Тайване сторонники националистической партии потребовали аннулирования результатов субботних выборов президента страны.

25-е, найгалоўнейшы дзень для ўсіх, каму дарагая Беларусь

НЕЗАБЫЎНЫЯ СТАРОНКІ

Ішоў бурлівы 1918-ы...

...Усебеларускі з'езд — легальны орган улады, абраны дэмакратычным шляхам, — не паспеў у снежні 1917 г. устанавіць нацыянальную дзяржаўную ўладу, бо быў разагнаны бальшавікамі. Але ён паспеў абраць Раду, якая стварыла Выканаўчы (Спаўняючы) Камітэт Рады Усебеларускага з'езда. У адпаведны момант ён павінен быў узяць уладу ў Беларусі ў свае рукі. Выканаўчы Камітэт быў легальным папярэднікам беларускага ўрада.

Пасля ўцёкаў бальшавікоў з Менска 19 лютага 1918 г. і перад прыходам нямецкіх войскаў Выканаўчы Камітэт Рады выйшаў з падполля і стаўся легальным органам улады ў Беларусі. 21 лютага 1918 г. Ён выдаў Першую Устаўную Грамату да народаў Беларусі, у якой абвесціў сябе "часовай уладай на Беларусі для кіравання краем і склікання, як мага хутчэй Усебеларускага Устаноўчага Сойму". Выканаўчы Камітэт стварыў Народны Сакратарыят Беларусі на чале з Язэпам Варонкам і перадаў яму выканаўчую ўладу ў краіне.

Ва ўмовах нямецкай акупацыі амаль усёй тэрыторыі Беларусі Рада і Выканаўчы Камітэт Рады працягвалі дзейнічаць, прычым асабліва актыўна ў галіне адукацыі, культуры, сацыяльных спраў і кіравання, бо акупацыйныя ўлады ва ўнутраныя справы ў краіне не здольныя былі ўмешвацца. Таму органы беларускай дзяржаўнасці намагаліся ўзяць на сябе магчыма больш улады на месцах.

9 сакавіка 1918 г. Выканаўчы (Спаўняючы) Камітэт Рады выдаў Другую Устаўную Грамату. Гэтым актам абвяшчаўся канстытуцыйны лад Беларусі як дэмакратычнай парламенцкай рэспублікі, якая стала называцца Беларускай Народнай Рэспублікай. Да склікання Устаноўчага Сойму заканадаўчая ўлада заставалася ў руках Рады, а выканаўчая і адміністрацыйная — Народнага Сакратарыяту. Грамадзянам Беларускай Народнай Рэспублікі гарантаваліся ўсе правы: свабода слова, друку, сходаў, страйкаў, грамадскіх аб'яднанняў, вольнасць сумлення, недатыкальнасць асобы і жытла.

18 сакавіка 1918 г. Рада Усебеларускага з'езда была пераўтворана ў Раду Беларускай Народнай Рэспублікі як яе вышэйшы заканадаўчы орган.

Нямеччына і яе хаўруснікі, зыходзячы з умоваў Берасцейскага міру з савецкай Расіяй, не прызналі БНР. Беларускім нацыянальным дзеячам прыйшлося ў гэтых абставінах дзейнічаць рашуча ў барацьбе за незалежнасць краіны.

24 сакавіка 1918 г. а 8-й гадзіне ўвечары пачалося пленарнае пасяджэнне Рады БНР. Па прапанове Антона Луцкевіча, які прадстаўляў у Радзе БНР Віленскую Беларускую Раду і фракцыі Беларускай Сацыялістычнай Грамады, абмяркоўвалася пытанне аб абвяшчэнні незалежнасці. Пасля бурных спрэчак а 8-й гадзіне раніцы 25 сакавіка 1918 г. большасцю галасоў была прынята Трэцяя Устаўная Грамата. Яна з'яўлялася не толькі палітычным, але і юрыдычным актам, які абвяшчаў Беларусь незалежнай і вольнай дзяржавай.

Былі скасаваныя старыя дзяржаўныя сувязі з Расіяй, якія гвалтоўна накінуў царызм "на наш вольны і незалежны край". Берасцейскі трактат 3 сакавіка аб падзеле нашай тэрыторыі не прызнаваўся Беларускай дзяржавай. Была вызначана і тэрыторыя БНР, якая ўключала землі, "дзе жыве і мае лічбавую перавагу беларускі народ, а ўласна: Магілёўшчыну, беларускія часці Меншчыны, Гродзеншчыны (з Гродняй, Беластокам і інш.), Віленшчыны, Віцебшчыны, Смаленшчыны, Чарнігаўшчыны і сумежных частак суседніх губерняў, заселеных беларусамі". Аб будучых дзяржаўных сувязях павінны былі вырашаць самі беларусы ў асобе Устаноўчага Сойму.

Такім чынам, абвяшчэнне Беларускай Народнай Рэспублікі самастойнай і незалежнай дзяржавай было юрыдычным актам, які ўзнаўляў дзяржаўнасць беларускага народа, страчаную ў канцы XVIII стагоддзя ў выніку захопу тэрыторыі Беларусі Расійскай імперыяй.

З актам 25 сакавіка вымушаны былі лічыцца нямецкія акупанты, хоць яны афіцыйна не прызналі БНР. Незалежнасць Беларусі прызналі іншыя дзяржавы, у тым ліку Літва, Латвія, Эстонія, Фінляндыя, Украіна, Чэхаславакія. Урэшце і бальшавіцкі ўрад вымушаны быў лічыцца з актам 25 сакавіка. У Маскве знаходзіўся афіцыйны прадстаўнік БНР — генеральны консул БНР у РСФСР А. Бурбіс. Савецкі ўрад праз сваіх прадстаўнікоў вёў перамовы ў Кіеве і Маскве. У лістападзе 1918 г. у Маскву ездзіў на перамовы з савецкім урадам аб прызнанні БНР прэм'ер-міністр А. Луцкевіч.

Аднак перамовы ў Маскве былі спыненыя, бо кіраўніцтва бальшавікоў прыняло іншы варыянт. Праз паўтара месяца ў Смаленску была створана Беларуская Савецкая Незалежная Рэспубліка, хаця насамрэч яна была цалкам залежная ад Масквы, несамастойная, праўда, усё ж нацыянальная па форме сваёй. Сваім стварэннем БССР у значнай ступені была абавязана ранейшаму абвяшчэнню БНР.

...Беларуская нацыянальная ідэя незалежнасці краіны пачала адраджацца з прыняццем Вярхоўным Саветам БССР 27 ліпеня 1990 г. Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце. 25 жніўня 1991 Вярхоўны Савет прыняў Закон "Аб наданні статусу канстытуцыйнага Закона Дэкларацыі Вярхоўнага Савета Беларускай ССР аб дзяржаўным суверэнітэце Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі" і 19 верасня 1990 года аб новай назве дзяржавы: **Рэспубліка Беларусь.**

29 ліпеня 2000 г. Усебеларускі з'езд за незалежнасць, дэлегаты якога былі абраныя ад усіх рэгіёнаў краіны, прыняў Акт незалежнасці. Дэлегаты абвясцілі незалежнасць краіны неад'емнай каштоўнасцю беларускага народа" і прызналі "не маючымі законнай сілы любыя пагадненні і рашэнні, скіраваныя на скасаванне альбо абмежаванне суверэнітэту Беларусі".

Акт 25 сакавіка 1918 г. з'яўляецца і зараз сімвалам барацьбы беларусаў за незалежнасць сваёй дзяржавы, супраць інкарпарацыі яе ў склад Расіі (у выглядзе саюзнай дзяржавы ці іншым чынам). Акт 25 сакавіка натхняе на дасягненне годнага статусу беларускай мовы, сапраўднай дзяржаўнай палітыкі, узнаўлення сапраўдных нацыянальна-гістарычных сімвалаў — бел-чырвона-белага сцяга і герба "Пагоня", сімвалаў барацьбы беларускіх патрыётаў за дэмакратычную краіну, яе росквіт на шляхах Волі.

Анатоль ГРЫЦКЕВІЧ,
доктар гістарычных навук, прафесар.

«Хай воля вечна будзе з намі!»

Перад вамі, шаноўныя чытачы, выява памятнага знака ў гонар вялікай гістарычнай падзеі ў жыцці нашай Бацькаўшчыны — абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі. Знак зроблены мастаком Алесем Шатэрнікам яшчэ напачатку 90-х, з мэтай усталявання яго на будынку па былой Захар'еўскай вуліцы ў Мінску, дзе 25 сакавіка 1918 года была абвешчана БНР. Але і сёння па вядомых прычынах задума так і не ажыццявілася. Яна абавязкова спраўдзіцца, калі Беларусь зноў стане вольнай!

Гэтая думка жыве ў патрыятычнай песні той пары, якую спяваюць беларусы і сёння.

Макар КРАЎЦОЎ

Мы выйдзем шчыльнымі радамі
На вольны, родны свой прастор,
Хай воля вечна будзе з намі,
А гвалту мы дамо адпор!

Няхай жыве магутны, смелы
Наш беларускі родны дух.
Штандар наш бел-чырвона-белы,
Пакрый сабой народны рух!

На бой за шчасце і за волю
Народа слаўнага свайго!
Браты, цярпелі мы даволі,
На бой усе да аднаго!

Імя і сілу беларуса
Няхай пачуе й бачыць той,
Хто смее нам нясці прымусы
І першым выкліча на бой!

Браты, да шчасця мы падходзім.
Хай гром грыміць яшчэ мацней,
Ў крывавых муках мы народзім
Жыццё Рэспублікі сваёй.

Вольга ІПАТАВА, пісьменніца

Завешчана будучыні

Абвяшчэнне ў Мінску Беларускай Народнай Рэспублікі актам 25 сакавіка 1918 г. у савецкія часы старанна замоўчвалася. І гэта ў рэшце рэшт прывяло да таго, што ў скажонай свядомасці савецкага беларуса гэтая найважнейшая падзея XX стагоддзя сталася нейкім далёкім міфам, утопіяй, невядома кім і невядома для чаго прыдуманай.

Між тым і сённяшняе наша жыццё ўпарта даказвае, што асэнсаванне шляху, па якім ідзе наша краіна, немагчымае без таго, каб мы абышліся без уласных каранёў, на якіх трымаецца кожны народ, калі хоча выжыць. Нас жа ўвесь час імкнуліся прышчапіць да каранёў чужых, часам варожых, ад якіх ішла гібельная, злая сіла занядбання і забыцця. А гэта, прымаем мы сёння ці не прымаем найноўшыя тэорыі аб якасці энергетыкі, якая закладаецца ў кожную нашу справу, вызначае і многія недарэчнасці нашага жыцця і нашага "перакуленага" свету. Мы жывём, нібыта не заўважаючы ўсіх ненармальнасцяў таго, што адбываецца навокал. І ўжо амаль не задаём сабе пытанняў:

Ці нармальна не любіць мову сваіх продкаў, больш таго — заўзята змагацца супраць яе?

Ці нармальна абыякава ставіцца да ахвяр, якія былі прынесеныя дзеля свайго народа?

Жыць каштоўнасцямі выключна іншай культуры і палітыкі, не прымаючы таго, што было назапашана за стагоддзі — не, тысячагоддзі — уласнай гісторыі?

Даваць сваім вуліцам і плошчам імёны тых, хто адвяргаў беларусаў як народ, хто здзекаваўся з яго памкненняў да свабоды і незалежнасці?

Не прымаю стогнаў, што лёс наш такі, што нам наканавана год за годам пялёхкацца, як у гнілым балоце, не адчуваючы пад нагамі цвёрдай глебы і не маючы сілы вылезці і нарэшце пайсці па шляху, які пракладзены лепшымі сіламі уласнага народа і абазначаны ўсёй чалавечай цывілізацыяй...

А між тым у нас ёсць свая ўласная, беларуская краіна, якая нарадзілася на пачатку мінулага стагоддзя і была адноўленая ў канцы яго, а менавіта ў 1991 годзе. Пасля, з 1994 года, яе дакладныя, чотка абазначаныя контуры былі скажоныя, дэфармаваныя, зноў пачалася жорсткая русіфікацыя і чарговая спроба дабіцца забыцця і занядбання нацыянальных і дэмакратычных ідэалаў незалежнай Беларусі (у

кліпах, што дзень і ноч круцяць па БТ, назву яе ўпарта прамаўляюць "Белоруссия", а не так, як гэта абазначана нават у сённяшніх палітычных рэаліях).

Тым важней супрацьстаяць усяму гэтаму і даводзіць праўду аб БНР і ейных стваральніках да кожнага беларуса у ягонай паўсядзённай працы і дзейнасці, а не толькі падчас набліжэння даты 25 сакавіка.

Калі чытаеш архівы Беларускай Народнай Рэспублікі, міжволі накладаеш на тыя далёкія падзеі сённяшнія, і гэта дае магчымасць усёй душой, а не толькі розумам, спасцігнуць поўныя адчайнай мужнасці словы старшыні Рады БНР, а потым яе першага прэзідэнта Пятра Крэчэўскага ў лісце да дыпламатычнага прадстаўніка БНР у Чэхаславаччыне Міколу Вяршыніну ад 30 ліпеня 1923 г.: *"Цяпер мы павінны трымацца самі і вясьці барацьбу за сваю незалежнасьць і непадзельнасьць уласнымі сіламі.*

Што б ні чакала нас, нават галодная смерць, усё роўна са свайго паста мы зысьці не павінны...

Наш сьцяг незалежнасьці даражэй нам самога існаваньня Літоўскага, Польскага ці Савецкага чыноўніка.

Хлебнай палітыкі ў нашым сьвятым змаганьні за адраджэньне нашага народу — няма, ёсьць сьмерць ці пабеда".

Сёння па-новаму разумееш, як неверагодна цяжка было ва ўмовах усеагульнай неразбярыхі і небяспекі з боку суседніх краін, якія не хацелі прызнаваць ідэі беларускай дзяржаўнасці, усё ж сабраць у Мінску Усебеларускі з'езд у снежні 1917 г. і менавіта там упершыню агучыць лозунгі БНР і жаданне беларускага народа самому будаваць сваё жыццё. Ужо на самым пачатку, падчас вітанняў З'езда, гучалі гэтыя ідэі. Так, дырэктар настаўніцкай семінарыі Шастоў сказаў наступнае: "Цяпер мы самі будзем ладкаваць сваё жыццё. Няхай жа будзе святло адукацыі, няхай Край пакрыецца школамі, няхай усе дзеці і дарослыя вучацца на роднай беларускай мове!" Калі ж ён прапанаваў, як хутчэй сабраць усе "вучоныя сілы, зараз раскіданыя па ўсёй Расіі", дзеля таго каб арганізаваць у Беларусі сваю Акадэмію навук, адказам яму былі бурныя апладысменты, што "перайшлі ў авацыю".

Нават у скупых пратакольных радках адчуваецца вялікі ўздым і натхнёнасць дэлегатаў. І, як раптоўны мароз на маладыя парасткі, успрынялася грамадскасцю бальшавіцкая акцыя па разгоне з'езда. Больш таго — З-ці Усерасійскі з'езд Саветаў, які адбыўся ў студзені 1918 г., ухваліў гэты разгон!

Гісторыя БНР — гэта гісторыя трагічная і гераічная, высокая і ў чалавечых сваіх праявах часам супярэчлівая. Стваральнікі і ініцыятары абвяшчэння Беларускай Народнай Рэспублікі парознаму ацэньвалі сілы, якія віравалі навокал, чакалі падтрымкі і разумення ад іх і, не знаходзячы, альбо знаходзячы не толькі падтрымку, але і адкрытую варожасць, часам абвінавачвалі адзін аднаго ў палітычнай недальнабачнасці... Час прымірыў усіх, ён даказаў, што кожны з іх — і тыя, хто ўспрымаў бальшавікоў, і хто не давяраў ім, і тыя, хто спадзяваўся на нейтралітэт кайзера альбо на дапамогу суседніх краін — усе яны сталі ахвярамі палітычных рэпрэсій, здзекаў і катаванняў альбо — у лепшым выпадку — эміграцыі, бо ідэя незалежнасці Беларусі выспявала ў неверагодна цяжкіх варунках, да яе суседнія краіны ў большасці сваёй былі не гатовыя, асабліва ж Расія, дзе ўсе — і бальшавікі, і манархісты, і дэмакраты — лічылі Беларусь неад'емнай часткай сваёй тэрыторыі. Вось што піша Тамаш Грыб Вацлаву Ластоўскаму ў Коўна 26 студзеня 1921 г.: *"Расейскія камуністы сьпекулююць ідэямі камунізма, сьпекулююць соцыялістычным сумленьнем... У іх шчырасьць я зусім не веру. Бо ўсе яны перш маскалі, а пасьля ўжо камуністы, як і тыя Расейскія эсэры з Чэрновым і Керэнскім на чале, што засядаюць з кадэтамі і на ўвесь сьвет крычаць аб "отторжении искони русских областей" чужаземными дзяржавамі... Яны на ўвесь свет крычаць, што яны як адзін чалавек без розьніцы на партыйную прыналежнасьць гатовы выступіць на абарону "единой и неделимой", а што справа новых паўстаўшых дзяржаў на тэрыторыі царскай Расеі ёсьць унутраная справа Расеі".*

Пазней у невымерных сібірскіх, архангельскіх ды казахстанскіх прасторах навекі згубіцца шмат хто з тых, хто быў ініцыятарам абвяшчэння БНР, найперш гэта — Антон Луцкевіч, Аркадзь Смоліч, Янка Серада, Леанард Заяц, Вацлаў Ластоўскі (артыкул аб ім у БелСЭ ад 1972 года без подпісу — гэта жахлівы ўзор хлусні і заангажаванасці, як, зрэшты, і ўсяго, што звязана з БНР). У 1938 годзе расстраляна Палута Бадунова — настаўніца, сябра Рады БНР, чые лісты пра Каханне немагчыма чытаць без глыбокага душэўнага хваляванння... Закатаваны ў мінскіх засценках і Кастусь Езавітаў, паляванне на якога скончылася толькі ў 1945 годзе... Дзесяцігоддзямі пастаянна адчувалі сябе ў небяспецы і тыя, хто ўзяў на сябе крыж кіраўніцтва ў БНР за мяжою — Пётра Крэчэўскі, Васіль Захарка, Мікола Абрамчык, Вінцук Жук-Грышкевіч, Язэп Сажыч. Што казаць пра тых, хто спрычыніўся да стварэння і захавання БНР, калі нават тых патрыётаў Беларусі, хто супрацоўнічаў з бальшавікамі і верыў ім, ствараючы БССР, — напрыклад, пісьменнік Цішка Гартны (Зміцер Жылуновіч) — напаткала пакутніцкая смерць...

Дарэчы, справа іх рэабілітацыі была таксама няпростай, яна па-сапраўднаму зрушылася з месца толькі пасля абвяшчэння незалежнасці Беларусі ў 1991 годзе. Памятаю, як на Беларускім тэлебачанні нашая літаратурна-драматычная рэдакцыя зрабіла першую перадачу пра Вацлава Ластоўскага, і цэнзар не дазваляла пушчаць яе ў эфір. Мне давялося паказваць ёй артыкул Уладзіміра Арлова ў "Литературной газете" (тады любая маскоўская публікацыя аўтаматычна "адчыняла" шлях да публікацыі ў Беларусі), але яна не зважала і на гэта, сказаўшы раней нечуванае: "А Масква нам не ўказ!"

Я ўпершыню ўвачавідкі ўбачыла, як ІМ не хацелася ўздымаць шлагбаум да слухача і гледача, пускаць навекі, здавалася, схаваную праўду з зацвілых крывавай плесенню сваіх сховішчаў...

Праўда гэтая была сапраўды сплочаная такой крывёй, якая, мабыць, таксама не дае сканаць ні нашай сённяшняй незалежнасці, ні роднай мове...

5 мая 2001 г. з Парыжа жонка Міколы Абрамчыка Ніна Ляўковіч на маё пытанне, дзе пахаваныя яе родзічы, адказала мне лістом, радкі з якога ўрэзаліся мне ў памяць, мабыць, назаўжды: "Што да магілаў мае сям'і, яны: ад Урала да Камчаткі, у Казельску, на Калыме, у Чэлябінску, рэспубліка Комі, Архангельск (бабуля па таце з дачкой і маткай) на могілках каля двара памешчыка Марачэўскага, у Пружанах, у Засімавічах, недзе на Кобрыншчыне — мой Тата, у Мюнхене (мой брат) і на Пэр ля Шэз — муж. Гэта пра тых, што знаю, а рэшта??? А з боку мужа??? — Браты, Сёстры, Бацькі, Дзяды, Прадзеды???" І далей, адказваючы на чарговыя наскокі афіцыёзных гісторыкаў Беларусі на БНР (зараз я рыхтую яе лісты да друку), піша: "БНР — ніколі не памірала".

Сапраўды, ідэі БНР прысутнічаюць у нашым жыцці, асабліва актуальныя яны ў асэнсаванні шляхоў нашай незалежнасці — сённяшніх і будучых. Нездарма Анатоль Сідарэвіч яшчэ ў 1992 годзе назваў адзін са сваіх артыкулаў пра БНР "Акт, скіраваны ў будучыню" (ЛіМ, 20.03). Як ніколі, важны заклік сённяшняга прэзідэнта Рады БНР Івонкі Сурвіллы аб адзінстве ўсіх нацыянальна-дэмакратычных сіл Беларусі.

Менавіта тое, што нашая эміграцыя праз усе гады пранесла і захавала гістарычныя сімвалы беларусаў, якія былі абвешчаныя сімваламі БНР — бел-чырвона-белы сцяг і герб "Пагоню", дало магчымасць аднавіць іх у 1991 годзе ўжо тут, на Бацькаўшчыне. Горка ад таго, што сёння яны забароненыя, але ўсё болей беларусаў разумеюць, ШТО ёсць для нацыі незалежнасць і яе сапраўдныя, абвеяныя стагоддзямі змаганняў і перамог сімвалы.

...Нядаўна патэлефанавалі з Таронта: там 25 сакавіка, як і заўсёды, над вежай гарадской управы будзе лунаць бел-чырвона-белы Сцяг. Аб тым паклапаціліся тамтэйшыя беларусы, найперш, канешне, выдатны беларускі пісьменнік Кастусь Акула.

Верыцца: так абавязкова будзе і тут, на Бацькаўшчыне, дзе 86 гадоў таму беларусы заявілі аб сваім праве на вольную, незалежную Беларусь...

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Кінуўшы піць гарэлку, Барадулін і Камоцкі пачалі разам пісаць рамансы

Памятаю свае першыя ўражанні ад спеваў Алеся Камоцкага, тады студэнта-філосафа, які яшчэ ў 1986 годзе даваў свае першыя канцэрты на пляцоўках маладзёжнага аб'яднання "Крыніца" і рок-клуба "Няміга". Тады мяне захапіў мяккі голас маладога барда, нетаропкія, але вельмі гарманічныя мелодыі, яго ўзорнае беларускае вымаўленне... Самае галоўнае, што прымушала мяне і іншых слухачоў засяродзіць сваю ўвагу на творчасці барда, — гэта лірычныя вобразы Камоцкага, якія па-сапраўднаму ўзрушалі і зачароўвалі, бо закраналі глыбінныя чалавечыя пачуцці.

Выканаўчая манера Алеся не змянілася за гады, і канцэрты барда заўсёды адбываюцца пры поўнай зале.

Сёння мы гутарым з Алесем Камоцкім пра мінулыя часы, пра сённяшнія ягоныя песні і творчасць.

— Алесь, вось ужо хутка дваццаць гадоў, як ты на бардаўскай сцэне Беларусі. Не з'яўлялася жаданне кінуць спяваць?

— Дваццаць гадоў на сцэне? Магчыма, гэта не зусім так. Сапраўды, я пачынаў як бард гадоў дваццаць таму, нават і больш. Але тады былі перыяды, напрыклад, з 1992-га па 1998 год, калі я ўвогуле не займаўся бардаўскай песняй і марыў кінуць спяваць. Мара амаль здзейснілася.

Але ў той час я сябраваў з кампазітарам, удзельнікам ансамбля "Песняры" Ігарам Паліводам (цяпер нябожчыкам), які мне раіў: "Ні ў якім разе не кідай спяваць свае песні!" Мы нават у той час пачалі рабіць сумесны праект, але Ігар не дажыў да яго завяршэння... Тым не менш я паслухаўся яго парады.

— Што прымушае цябе заставацца лірыкам у наш зусім нелірычны час?

— Заставацца самім сабой мне дазваляе тое, што я з дзяцінства не развучыўся бачыць у жыцці тое, што многія людзі не заўважаюць ці не хочуць гэта рабіць. Напрыклад, што прыйшла вясна. Для многіх свята першых ручаёў, прылёту птушак проста не існуе. А гэта збядняе жыццё...

Зараз людзі многа гавораць пра тое, што трэба жыць у ладзе, у гармоніі з прыродай, але потым гэтыя словы забываюцца, і яны жывуць тым, што ім прапаноўваюць узамен жыцця.

— Дык у чым, па-твойму, сэнс жыцця?

— Гэта вечнае пытанне, на якое ніхто ніколі не адказаў і, дарэчы, адказваць на яго не трэба. Але ставіць трэба. У сваёй творчасці я таксама стаўлю пытанні. Тым больш што правільна ставіць пытанні важней, чым на іх адказваць. Таму што адказанае пытанне — ужо "забітае". А калі пытанне існуе, пастаянна жыве, то яно вядзе нас да новых разумовых і творчых гарызонтаў.

— У сённяшні вельмі непаэтычны час у людзей застаецца патрэба да лірычнай бардаўскай песні і паэзіі Камоцкага?

— У той ці іншай меры патрэба да такой песні існуе заўсёды. Яна была нават у савецкія часы. Сутнасць чалавека ва ўсе часы застаецца пачуццёвай, інтымнай і лірычнай... Магчыма, таму людзі і ідуць на мае канцэрты.

Быў час, калі бардаўская песня выходзіла на стадыёны, агромністыя канцэртныя пляцоўкі. Але месца бардаўскай песні не там, а ў невялікіх залах, у сяброўскім коле.

Цяпер для сваіх канцэртаў я не імкнуся рабіць нейкую рэкламу, разгортваць менеджмент, але за апошнія 6 гадоў не памятаю, каб зала, дзе я праводзіў свае канцэрты, была пустой.

— Алесь, вы разам з паэтам Рыгорам Барадуліным выдалі цудоўны альбом "Псальмы". У чым яго прыцягальнасць?

— З Рыгорам Барадуліным мы вырашылі ў свой час пісаць рамансы. Гэта быў перыяд нашага развітання з алкаголем: ён і я кінулі піць гарэлку. Яму і мне тады бракавала беларускага раманса. Таму для сябе мы вырашылі, што зробім некалькі твораў у гэтым жанры...

Ну а "Псальмы" атрымаліся паралельна рамансам, спантанна. І калі на канцэрце ў мяне пытаюць, каму прыйшла ў галаву ідэя напісаць "Псальмы", я адказваю: "Біблейскаму Давіду! Вы што, не ведаеце?".

Дыск разышоўся надзіва вельмі вялікім тыражом. Прайшло ўжо чатыры гады з моманту выдання гэтай кружэлкі, а актуальнасць яе не змяншаецца. Гэта вынік таго, што "Псальмы" па-беларуску пераўвасобіў Рыгор Барадулін, а гэта ўзоры найсапраўднейшай паэзіі.

А яшчэ я адчуваю, што за чатыры гады выканання на канцэртах "Псальмоў" я ні аднаго разу не паўтарыўся — кожны раз спяваў гэтыя творы па-новаму! Таму што ў "Псальмах" ёсць сапраўдная паэзія, ёсць глыбокія філасофскія думкі і высновы. І дзякуй Богу, што мы зрабілі гэты альбом!

Цяпер я рыхтую да выхаду новы паэтычны зборнічак. Назву яму я яшчэ не даў, але ён будзе пачынацца паэтычным прысвячэннем Рыгора Барадуліна аўтару кнігі.

— Ты задаволены тым, як пераўвасабляў твае вершы, напрыклад, спявак Зміцер Вайцюшкевіч?

— З Вайцюшкевічам у нас у творчым сэнсе *"любоў па дамоўленасці"*. Я адразу ўяўляў, што з гэтага атрымаецца. Мы абмяркоўвалі будучыя песні, канцэпцыю альбома. І тое, што Зміцер зрабіў альбом "Паравіны года" на мае вершы, я абсалютна нармальна ўспрымаю. Творы Вайцюшкевіча — іншы жанр, у якім я б ніколі не працаваў. Не ведаю, папса гэта ці не папса, але прадукт атрымаўся якасным. Я задаволены!

Гутарыў Анатоль МЯЛЬГУЙ.

На фота: *Алесь Камоцкі.*

Новая литературная студия

27 марта в Минске при Центре реабилитации и социальной поддержки инвалидов (ул. Воронянского, 50) откроется новая литературная студия "Пролог".

Инициатива открыть студию принадлежит Григорию Галицкому, главному редактору литературно-художественного журнала "Окно". Руководить ею будет поэт и бард Владимир Варшанин, известный любителям поэзии и бардовской песни не только в Беларуси.

Наталья ГУСЕВА.

ЗАПРАШЭННЕ

З дзецьмі — у «Планету дыназаўраў»!

Хто мог падумаць, што на Мінскім чыгуначным вакзале з'явіцца "Планета дыназаўраў". Яна прыцягне ўвагу не толькі пасажыраў, у якіх ёсць час да адпраўлення цягніка, але і ўсіх мінчан — дарослых і дзяцей, якія хочуць прыемна адпачыць.

"Планета дыназаўраў" — гэта не толькі кафэ, дзе могуць з задавальненнем прабаўляць час дарослыя, пакуль іх дзеці гуляюць на дзіцячай пляцоўцы, але і унікальныя канструкцыі, па якіх дзеці, не баючыся, могуць узнімацца на вышыню пяць метраў, а таксама лабірынты і горкі, шарыкавы басейн, міжзорныя караблі і лятаючыя талеркі. Апроч таго, на пляцоўцы ўстаноўлены міні-райды — дзіцячыя атракцыёны для дзяцей да пяці гадоў. Для зусім маленькіх на пляцоўцы ўстаноўлены інтэрактывы, што дазваляюць развіваць логіку, мысленне і маторыку.

У самім кафэ размясцілася выстава дыназаўраў, ёсць таксама "стол імянінніка", за якім можна адсвяткаваць дзень нараджэння альбо іншыя сямейныя святы.

Для маленькіх дзяцей зроблены "Стол раскопак", дзе пры дапамозе сапраўдных археалагічных інструментаў можна адкапаць з пяску косці дагістарычных жывёл. Для аматараў маляваць устаноўлены спецыяльныя месцы з алоўкамі і фарбамі.

"Планета дыназаўраў" працуе з 10.00 да 20.00 без выхадных. Надалей плануецца прадоўжыць працу цэнтра да 22 гадзін. Кошт аднаго наведвання "Планеты дыназаўраў" для дарослых — 3000 рублёў, для дзяцей: у святочныя дні — 7000 рублёў, у будзённыя — 5000 рублей.

Аляксей АРЭШКА.

ШАШКІ

Тры варыянты

Працягваем **класіфікацыйны конкурс-13.** У якасці **шостага задання** падаем задачу міжнароднага гросмайстра Уладзіміра Матуса (Масква), якая мае тры варыянты рашэння:

Белыя: дамкі e3, e5, g3, простыя b2, d6, f2, g7, h2, h6 (9).

Чорныя: дамкі b8, e1, простая f8 (3).

Замкнуць простую чорных (два ачкі).

Удзельнікі нашых мінулых конкурсаў могуць пачаць з **пятага задання.** Таму паўтараем яго:

Белыя: дамкі b2, c1, f6, простыя d2, d6, e7, h2 (7).

Чорныя: f4, f8, h4 (3).

Таксама **замкнуць простую чорных** (два ачкі).

Шэсць пераможцаў будуць адзначаны прызамі (кнігамі пра шашкі) аўтара заданняў У.Матуса.

У **класіфікацыйным жа конкурсе-14** прапануем **чацвёртае заданне:**

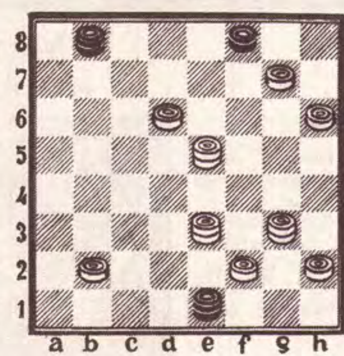
Белыя: b6, c7, e5, g5, h6 (5).

Чорныя: a7, c3, e3, f8, g3, g7 (6).

Перамога белых (адно ачко).

Тым, хто справіцца з ім, будуць залічаны і аўтарскія рашэнні першых трох заданняў. Да ўдзелу ў конкурсе запрашаюцца ўсе жадаючыя. У ім можна выканаць норму другога спартыўнага разраду па шашках. Яго пераможцы ўзнагароджваюцца рэдакцыяй газеты, а таксама прызамі яе шчырых сяброў.

Тэрмін для адказаў — традыцыйныя два тыдні. Чакаем іх па адрасе: **220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а, рэдакцыя газеты "Народная воля", "Шашкі".**

Супаставім рашэнні

Праверце, калі ласка, рашэнне задання № 4 класіфікацыйнага конкурсу-12 (Д.Камчыцкі): c7 (hg5 A) e3 (h4) d4, d8, b4/a5x. A (d4) e3, b8x. Копія эцюда П.Калеснікава (часопіс "Davbrete", 1972 г.) — указалі Леанід Вітошкін (Гомель), Аляксандр Белы, Віталь Масквіч і Міхаіл Падбярэзскі (Наваполацк), Мікалай Андрушчанкаў і Аляксандр Кагоцька (Пінск).

"Пазіцыі з партый" (І.Гайдукевіч—В.Нагурны). У белых была нічыя: 8.g3 (bc7) h4 (e7) g5 (f2) d4 (e1) h6 (f6) e5, g7 (d6) h8 (e5) g7 (c3) h6= — заўважыў Васіль Грабенка (Мінск). А выйграе празаічнае 1... cd6x — прааналізаваў В.Масквіч. Ён жа ў пазіцыі № 3 М.Андрушчанкава ("Урокі кампазіцыі") паказаў перамогу чорных і пасля 4... fe3/g3x і 4... eh4 5.c7 (e3) b8 (f6) g3 (ed2) e1 (h8)x.

Рашылі: А.Чумакоў, Л.Вітошкін, А.Белы, Аляксандра Камінская, А.Янчук, М.Гофман, В.Таратушкін, І.Мацкевіч, Г.Логвінаў, У.Мазанік, В.Касцян, Ф.Хадачынскі, В.Краўчук, А.Ашыхмін, А.Пярхальскі, А.Ляхоўскі, М.Буканаў, П.Каролік, Ч.Сінкевіч, Л.Жыхар, А.Іванькоў, П.Чэрнак, В.Грабенка, М.Гардзіеўскі, С.Супрунюк, М.Падбярэзскі, В.Дзялендзік, Д.Камчыцкі, В.Нагурны, І.Гайдукевіч, І.Троцкі, Ю.Файнберг, Д.Слясарчык, І.Багданаў, М.Андрушчанкаў, М.Блізнец, П.Елісееў, В.Бялоў, Л.Пасвісцелік, С.Краіла, В.Ермакоў, В.Казарэвіч, А.Кагоцька, М.Марцынкевіч, А.Сняжкоў, А.Сымановіч, У.Захарчук, В.Астрынскі.

«Рэспубліка»-2003»

Сталі вядомы вынікі адкрытага конкурсу па шашачнай кампазіцыі "Рэспубліка"-2003". Ва ўсіх яго васьмі раздзелах вызначаліся і нашы аўтары.

Па шашках-64 прызы заваявалі: у эцюдах — 1.Віктар Шульга (Мінск), 2.Пётр Шклудаў (Наваполацк) і 3.Пётр Кажаноўскі (Пінскі р-н); у задачах — 2.Аляксандр Ляхоўскі (Жодзіна) і 3.Барыс Іваноў (Мінск); у мініякамбінацыях — 1.Б.Іваноў, 2.Аляксандр Кагоцька (Пінск) і 3.А.Ляхоўскі; у праблемах — 1—3. Іван Наўроцкі (Мінск), Аляксандр Сапегін (Мсціслаўскі р-н) і П.Шклудаў.

У намінацыі шашак-100 адлічыліся: у эцюдах — 2.Б.Іваноў і 3.П.Шклудаў; у задачах — 1.Б.Іваноў і 2.А.Ляхоўскі; у мініяцюрах — 1.Б.Іваноў і 3.В.Шульга; у праблемах — 3.П.Шклудаў.

У жанрах праблем-100, эцюдаў-100 і задач-64 адпаведна перамаглі Ir.J.Viergever (Галандыя), М.Станоўскі (Германія) і В.Самарын (Барысаў).

Радкі з пісьмаў

"Ваш прыз (кніга "Васіль Сокаў") мне дужа спатрэбіўся, — піша Анатоль Чумакоў (Светлагорск). — З цікавасцю разбіраю партыі таленавітага майстра".

"Удзел у класіфікацыйным конкурсе-11 дазволіў мне падтрымліваць добрую спартыўную форму і ў складзе каманды завода аўтаматычных ліній заняць трэцяе прызавое месца ў першынстве сталіцы, — працягвае мінчанін Васіль Касцян. — Спадабаецца высокі ўзровень інфармацыйнага і творчага зместу рубрыкі "Шашкі".

Урокі кампазіцыі

1 (Міхаіл Давыдзенка, Мінск). **Белыя:** дамкі b8, e5, h8, простыя e7, f2, f6, g3, g5, h2 (9).

Чорныя: a7, b4, d8, g7, h4 (5).

Белыя пачынаюць і запіраюць дамку і простую чорных: ec7 (b6 A) d8, d:f6, h6 (a5) h6-g7, d8 (c3) dc7 (d2) f8 (e1) b4, c7, c3, e1#. Аднак задача аднафінальная, бо другое разгалінаванне такое ж самае: A (e5) f4, a5, g5, bc7, e5, d4, b4/c3/d2, e1#. Трэба ж, каб фіналы былі розныя.

2 (Міхаіл Блізнец, Наваполацк). **Белыя:** дамкі a7, e3, простыя b6, c3, c7, d4, e5, g5, h4 (9).

Чорныя: дамкі a1, g1, простыя b2, c5, d8, e7, f6, g7 (8).

Замкнуць дамку і тры простыя чорных: b4, c1, d4, a:h6#. Тут жа нават адзін варыянт. Да таго ж напрыканцы гульні не патрэбна дамка белых h6.

Не забывайце гэтыя правілы пры складанні задач.

Мікалай ГРУШЭЎСКІ, майстар спорту.

ШАХМАТЫ

Миниатюра гроссмейстера

Исполнилось 70 лет одному из самых известных шахматных композиторов международному гроссмейстеру Виктору Ивановичу Чепижному, неоднократному чемпиону СССР, победителю многих международных, всесоюзных и российских конкурсов. Одну из двухходовых задач гроссмейстера, которая была отмечена призом, мы предлагаем вниманию читателей.

В.Чепижный

Белые: Крb3, Фg4, Кb4, Кd5, п.e5 (5).

Черные: Крd4, п.e4 (2).

Мат в 2 хода.

Попробуйте найти ее решение. Свои ответы присылайте по адресу: **220030, Минск, ул.Энгельса, 34а, редакция газеты "Народная воля", "Шахматы".**

Сенсационный успех

В Минске финишировал 70-й чемпионат республики по шахматам среди мужчин (высшая лига). В турнире, проводившемся по круговой системе, участвовали 12 спортсменов. Борьбу за титул чемпиона вели международные гроссмейстеры чемпион страны 2003 года Виктор Купрейчик, Вячеслав Дыдышко, Сергей Азаров, международные мастера Андрей Жигалко, Эдуард Колесник, Дмитрий Новицкий, Юрий Тихонов (все из Минска), мастера спорта Виталий Тетерев (Новополоцк), Сергей Жигалко (Минск), победители отборочного турнира кандидата в мастера Андрей Горовец (Витебск), Роман Лаврецкий (Смолевичи), Андрей Малюш (Минск).

Турнир прошел в острой бескомпромиссной борьбе. Сенсационную победу одержал 32-летний кандидат в мастера Андрей Малюш, имевший наименьший рейтинг среди всех участников. Он показал отличный результат — 8 очков из 11 возможных. Малюш выполнил норму балла международного мастера, а также получил право на присвоение ему звания мастера спорта.

Победитель играл в наступательном стиле и одержал наибольшее количество побед — 6. Вот одна из них, в которой поверженным оказался двукратный чемпион Беларуси гроссмейстер С.Азаров.

А.Малюш — С.Азаров
Испанская партия

1.e4 e5 2.Кf3 Кc6 3.Сb5 a6 4.Сa4 Кf6 5.o-o b5 6.Сb3 Сb7 7.Лe1 Сe7 8.d4 d6 9.c3 o-o 10.Кbd2 h6 11.Кf1 Лe8 12.Кg3 Сf8 13.a4 Фd7 14.h3 Лad8 15.d5 Кe7 16.ab ab 17.Кh4 g6 18.Фf3 Кh7 19.Лa7 Лb8 20.Фe2 Сg7 21.Сe3 Кf8 22.Фd2 Крh7 23.Сc2 c6 24.f4. Последние ходы соперников приводят к вскрытию игры и резкому обострению позиции. 24...cd 25.f5! d4 26.cd ed 27.Сf2 Кc6 28.Лaa1 Лbc8 29.Сb1 d5 30.Кh5! Сe5 31.fg+ fg 32.Кf3 Сh8 33.Фf4 Кe6 34.Фg3 de 35.С:e4 Фf7 36.Кh4 Кf8 37.Кf4 Л:e4. Вынужденное решение. 38.Л:e4 g5 39.Лae1 gh 40.Фg4 Сg7 41.С:h4 Кg6 42.К:g6 Ф:g6 43.Фd7 Кe5 44.Ф:b7 Кf3+ 45.Крh1 К:e1 46.Л:e1 Лc2 47.Фd5 Л:b2 48.Лe6 Лb1+? Решающая ошибка. На расчет сложных вариантов черные затратили почти все время и попали в цейтнот, в котором допускают ошибку. Правильно было играть 48...Фd3 и на 49.Лe8 есть защита 49...Фf1+ 50.Крh2 Лe2.

49.Крh2 Фd3. Поздно. 50.Лe8 Лf1 51.Фg8+ Крg6 52.Лe6+ Крh5 53.Ф:g7. **Черные сдались.**

Всего на пол-очка от победителя отстал десятикратный чемпион Беларуси Вячеслав Дыдышко. Он неудачно стартовал — 0,5 очка из 3 возможных, но во второй половине турнира был неудержим — 5,5 из 6. Вот одна из партий гроссмейстера.

В.Дыдышко — Ю.Тихонов
Староиндийская защита

1.d4 Кf6 2.c4 g6 3.Кc3 Сg7 4.e4 d6 5.Кf3 o-o 6.Сe2 e5 7.o-o Кa6 8.Лe1 Фe8 9.Сg5 Сg4 10.h3 С:f3 11.С:f3 Кd7 12.d5 f5? Типичный контрудар, который, однако, в создавшейся позиции неудачен. 13.ef1 Кb6. В случае 13...gf неприятно 14.Сh5, а при 13...Л:f5 белые получали преимущество ввиду обладания пунктом e4.

14.fg Ф:g6 15.Кe4 Кc5 16.Сh5 Фf5 17.Сg4 Фg6 18.К:c5 dc 19.Сe7 Лf4 20.b3 e4 21.Сe6+ Лf7 22.С:c5 С:a1 23.Ф:a1+ Кd7 24.Сd4 c5 25.Сc3 Лe8 26.С:f7+ Кр:f7 27.Фc1 Крe7 28.Лe3 Крd6 29.Лg3 Фf5 30.Лg5 Фf8 31.Фe3 Крc7 32.Лg7 Лe7 33.Фg3+. **Черные сдались.**

Третьим финишировал старший из братьев Жигалко 19-летний Андрей — 7 очков. Он имел хорошие шансы на более высокое место, но его подвела неудачная игра в эндшпилях, где Андрей растерял верные очки. Вот как он четко опроверг рискованную игру соперника в дебюте.

А.Жигалко — Л.Новицкий
Испанская партия

1.e4 e5 2.Кf3 Кc6 3.Сb5 a6 4.Сa4 Кf6 5.o-o b5 6.Сb3 Сe7 7.d4 d6 8.c3Сg4 9.h3 С:f3 10.Ф:f3 ed 11.Фg3 Кh5 12.Фd3 dc 13.Ф:c3 Кe5? 14.f4 Кg6 15.Фc6+ Крf8 16.Фd5. Ввиду двойного удара на f7 и h5 черные теряют фигуру. 16...Фe8 17.Ф:h5, и белые выиграли.

По 6,5 в активе гроссмейстера Виктора Купрейчика и Сергея Азарова, разделивших 4—5-е места. Оба до конца турнира претендовали на самые высокие места, но неудачный финиш не позволил реализовать надежды. На 6-м месте международный мастер Юрий Тихонов. После 7 туров он лидировал, набрав 5 очков, но затем сумел в четырех турах пополнить свой очковый баланс всего на очко. С открытым забралом сражался самый молодой участник чемпионата — победитель чемпионатов мира и Европы среди юношей до 14 лет Сергей Жигалко. В ряде партий он проявил свое мастерство, но не обошлось и без срывов. Результат, показанный Сергеем — 5,5 очка из 11, соответствует норме балла международного мастера. И теперь юный шахматист сможет получить международное звание. На последующих местах в турнирной таблице: 8.В.Тетерев — 4,5, 9.Э.Колесник — 4,5, 10.А.Горовец — 3,5, 11.Р.Лаврецкий — 3,5, 12.Д.Новицкий — 3 очка.

На пятый день... казнить,
или Вновь об отношении к братьям нашим меньшим

Наконец-то долгожданный приют для домашних животных, за который так боролись сердобольные люди, в нашей столице построен. Но не спешите кричать "ура", дорогие любители братьев наших меньших. Ведь в итоге этой эпопеи вышел лишь... пункт *временного* содержания собак, где некоторым отловленным животным, по решению его администрации, будет даровано... 4 дня жизни, после чего их обещают усыпить.

...Проект приюта с самого начала, увы, не предполагал никаких "сантиментов" и был рассчитан на умерщвление 12 тысяч животных в год. В 1997 году с владельцев собак начали собирать налог, и было очень заманчиво, не используя бюджетных средств, построить не только приют, а и целый комплекс, включающий ветеринарную клинику Московского района с платными услугами, трансформаторную подстанцию, инженерные сети тепло- и энергоснабжения, канализацию, связь и автостоянку. Все перечисленное в основном и "съело" 1,6 млрд.рублей. А собственно *приют* — это всего лишь неотапливаемые вольеры с 85 будками для собак длинношерстных, пара комнат с клетками для гладкошерстных, кухня, кабинет для умерщвления животных и помещение для директора. Вот так "радость" после многих лет надежды!

Закономерен вопрос: за что же так рьяно боролись все эти годы защитники животных, неужели не подозревали о возможном обмане? Подозревали, но все-таки верили, что, получив хотя бы такую базу, смогут начать преобразования по европейским стандартам. Лелеяли мечту превратить приют в ДОМ, где будет возможность накормить, обогреть и содержать отловленное животное не менее 20 дней (это оптимальный срок для поиска новых хозяев).

Надежда подпитывалась еще и тем, что на протяжении ряда лет СМИ неоднократно тиражировали заявления руководства УП "Спецкоммунавтотранс", что их основной деятельностью является уборка мусора в городе, а не отлов и утилизация животных, занятие для них якобы совершенно не свойственное и причиняющее лишь головную боль...

Узнав об окончании строительства, общественное объединение "Зоосвет" обратилось к Министерству жилищно-коммунального хозяйства с программой, где предлагалось придать приюту статус юридического лица, не имеющего отношения к предприятию по уборке мусора. Формирование штата — по конкурсу, чтобы исключить попадание туда людей с низкой культурой и нравственностью.

Программа предусматривает не только поиск новых хозяев отловленным животным, но и стерилизацию, образование диспетчерской службы по потерянным и найденным собакам и кошкам, психологическую помощь людям, лишившимся своего питомца, широкую просветительскую деятельность, работу с детьми. В идеале планируется сделать приют центром воспитания гуманного отношения к животным и эталоном для создания подобных учреждений в других городах страны. При этом никаких дополнительных финансовых вливаний от государства мы не просим. Источником финансирования должны быть, кроме налогов на собак, лицензии на разведение породистых животных, ряд платных услуг для населения, а также добровольные пожертвования граждан.

При массовой стерилизации собак и объявлении моратория на разведение неплеменных животных эффект уменьшения их численности можно ощутить уже через полтора-два года. И это — без жестоких убийств.

...В Министерстве ЖКХ, надо признать, мы встретили понимание и поддержку. Да вот беда: УП "Спецкоммунавтотранс" подчиняется непосредственно управлению ЖКХ при Мингорисполкоме, и сегодня оно уже не заявляет, что отлов собак — его головная боль, от которой хочет избавиться... Пока мы писали письма во все инстанции, рассылая для ознакомления свою программу, служба отлова, представьте, *вселилась в приют!* А наш столичный телеканал тут же дал радужный репортаж о милосердных дядях, проявляющих заботу о пойманных собачках. О том же, что животным даровано всего четыре дня жизни, не было сказано ни слова.

Мастером в новое заведение назначен все тот же яростный "борец" с живностью, чье имя для сотен минчан связано с жестокостью по отношению к беззащитным существам, бывший мастер в одном из ЖЭСов Московского района. "Щуку" вновь бросили в реку.

Для чего же мы столько лет платили налоги — чтобы смерть несчастных перенести из машины в вольер? Ведь поиск хозяев не входит в служебные обязанности тех, кто десятки лет занимался лишь истреблением животных.

25 февраля, на третий день работы приюта, мы посетили его, когда работа бригад по отлову была уже завершена. В вольерах находилось восемь собак. Если исходить из отчетов бригад по отлову, то за три дня ими должно было быть поймано 150 животных. Так где же они, за вычетом этих восьми? Ведь всем была обещана отсрочка на казнь в четыре дня? Невольно предполагаешь, что они были уничтожены сразу после поимки — прямо в машинах, как это практиковалось много лет, либо... этого количества не было вовсе.

Мы заглянули в машину, стоящую у вольеров. В сетях лежали две еще живые собаки и неподвижный боксерчик, ухоженный, красивый, похожий на спящего. Я протянула руку и потрогала его еще тепленькое тельце, оно не двинулось, с правой стороны головы из раны сочилась кровь... Что-то уж очень не похоже на более гуманное усыпление.

Между тем Беларусь живет не в вакууме, и благодаря ТВ все знают, что Москва и С.-Петербург уже не применяют никаких средств для умерщвления собак. Их стерилизуют, выхаживают и выпускают в прежние места обитания. Конечно, и там не все проблемы решены, но упорно ищутся пути гуманного направления. А что же мы — назад, в пещеру?

Уже давно не убивают животных в Польше. Вот она — рядом. Так почему они могут, а мы?.. Не уничтожают и в Таллинне. Туда однажды даже специально приехали финны — забрали из местного приюта 50 собак, да еще просили при этом отдать им самых страшненьких доходяг, которых явно никто не пожелает взять к себе. Низкий поклон вам, финны!

Во всем мире, где не решена проблема бездомных животных, приюты для них находятся в ведении Министерства окружающей среды, и ни мусорщики, ни чистильщики не имеют к ним никакого отношения.

...Очень хочется верить, что у построенного приюта появится имя, и его придумают дети. Может быть, это будет Дом Джека? Или Жули? Дети будут писать рассказы о животных и присылать в приют. Его адрес будет легко запомнить: Минск, *Дом, где животным жить хорошо.*

Но это — еще в будущем.

Маргарита ПУШКЕВИЧ, ответственный секретарь Общественного объединения защиты животных "Зоосвет".

Четверг, 25 марта

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Новости.
07.05, 07.35, 08.10, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!".
07.30, 08.30, 19.55 "Деловая жизнь".
09.05, 19.05 "Американский дядюшка". Сериал.
10.05, 20.00 Сериал **"Золото Югры".**
11.05, 17.25 "Богатые и знаменитые". Сериал.
12.10 "Евровидение-2004".
12.20 Комедия **"Свадьба с приданым".** (Мосфильм).
14.15 "Точка".
15.10 Сериал **"Студенческая жизнь".**
16.05 "5х5".
17.05 "Маски-шоу".
18.30 "Новая коллекция".
21.00 "Панорама".
21.50 "Права человека. Взгляд в мир".
22.00 Комедия **"Граница святости".**
23.40 "Клип-обойма".

25 сакавіка

ЧАЦВЕР
Усх. 6.00 Зах. 18.33
Даўж. дня 12.33
Маладзік 21 сакавіка

Сёлета спаўняецца **35 гадоў**, як быў створаны (1969) вакальна-інструментальны ансамбль «Песняры» пад кіраўніцтвам народнага артыста Беларусі У. Мулявіна

ОНТ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 18.00, 20.30, 22.55 Наши новости.
07.05 "Наше утро".
09.05, 19.05 Сериал **"Клон".**
17.05 Сериал **"Берег мечты".**
18.10 "Дом".
20.00 Время.
21.00 Сериал **"Любительница частного сыска Даша Васильева".**
22.00 "Улицы разбитых фонарей-5". Сериал.
23.10 Фабрика звезд-4.

РОССИЯ

07.45, 19.55 Сериал **"Небо и земля".**
08.50 "Короткое замыкание".
09.45, 23.15 Вести. Дежурная часть.
10.00, 16.00, 19.00 Вести.
10.30, 19.30 Местное время. Вести—Москва.
10.50 "Что хочет женщина".
11.50, 21.00 Сериал **"Пан или пропал".**
16.10 Сериал **"Люди и тени-2".**
17.00 "Комиссар Рекс". Сериал.
17.55 Сериал **"Закон".**
19.50 Спокойной ночи, малыши!
22.00 Вести+.
22.20 "Исторические хроники".
23.30 Фильм **"Нет вестей от Бога".**

ЛАД

06.30 Euronews.
08.00, 14.00, 20.00 Новости.
08.10 Площадь искусств.
08.35 Мелодрама **"Несрочная весна".** 1-я серия.
09.45 "Здоровье".
10.15, 17.55 "Между нами, женщинами".
10.40, 21.15 Сериал **"Грешная Анжелика".**
11.25, 13.05 "Обычный необычный день".
12.00 Драма **"Дни Турбиных".** 3-я серия.
13.30 Мультфильмы.
14.10 Мультиклуб.
15.05 Сериал **"Зеркало, зеркала".**
15.25 "Киту-домовой". Мультфильм.
15.40 "Не зевай!".
15.50 Тележурнал "Бум".
16.20 "Моя жизнь".
16.50 Детектив **"Смерть под парусом".** 1-я серия.
18.15 Мелодрама **"Зеркало Алисы".**
20.15 Колыбельная.
20.30 "Дела семейные".
22.05 Мелодрама **"Несрочная весна".** Беларусьфильм. 2-я серия.

НТВ

09.00, 11.00, 16.00, 18.00 Сегодня.
09.20 Квартирный вопрос.
10.20 "Страна советов".
14.35 "Принцип домино".
16.30 Сериал **"Как в старом детективе".**
17.35 Протокол.
18.40, 23.20 Сериал **"Литовский транзит".**
19.50 Сериал **"Рокировка".**
21.00 "Страна и мир".
21.35 "К барьеру!".
22.40 Тайны разведки.

СТВ+RenTV

06.15, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
06.25 "Пауэр рейнджерс, или Могучие рейнджеры". Сериал.
06.50 "Близнецы судьбы". Мультсериал.
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50, 20.00 "СТВ-спорт".
08.05 "Светская хроника".
08.20, 23.05 "Технология".
08.30 "Судьбы своей хозяйка".
08.50 "Украденное сердце". Док.фильм.
09.35 Комедия **"Семь нянек".**
10.55 "Эти эксцентричные люди". Док.фильм.
11.30 "Ecce Homo".
11.45, 20.40 "Фильм, фильм, фильм".
12.00 "Час суда".
13.00 "Жизнь стрекоз". Док.фильм.
13.50, 18.30 "Арабские приключения". Сериал.
14.45 "ОБЖ, или ОБиЖенные и оскорбленные". Сериал.
15.15 "Рыцари света". Мультсериал.
15.40 Мультфильмы.
16.15 "Добро пожаловаться...".
17.00 "Вовочка-3". Сериал.
17.30 "Чисто по жизни". Сериал.
18.15 "Театральные истории".
20.15 "Тема дня".
20.25 "Добрый вечер, малыш...".
20.55 Боевик **"Боевая элита".**
23.15 "Новости мировой шоу-индустрии".
00.00 "Секретные материалы". Сериал.
00.45 "Новости СНГ".

8-Й КАНАЛ

16.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
16.45 "Любовники пустыни". Сериал.
17.40 "Европа сегодня".
18.10 "К-видео" — "Топ-8".
18.15 "Лезвие ведьмы". Мистический детектив.
19.50 "Любовники пустыни". Сериал.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Телемагазин".
21.10 "Культовое кино". **"Урок перед смертью".** Художественный фильм.

ТВ ЦЕНТР

06.30 "Настроение".
07.45 Газетный дождь.
07.55 "Страсти по Саломее". Сериал.
08.50, 18.55 "Жизнь продолжается". Сериал.
09.40 Войди в свой дом.
09.45 Телемагазин.
10.00, 13.00, 17.00, 21.00, 23.15 События.
10.15 Телеканал "Дата".
11.05 Опасная зона.
11.20 "А у нас во дворе...".
11.50 Игра в прятки.
12.05 Доходное место.
12.10, 22.55 Петровка, 38.
12.30 Деловая Москва.
13.15 "Инспектор Кресс". Сериал.
14.20 Экспо-новости.
15.30 Тайна зеленой комнаты.
16.00 "Петр Великий". Сериал.
18.50 Пять минут деловой Москвы.
19.50 "По имени Барон...". Сериал.
21.40 Секретные материалы. расследование ТВЦ.
22.25 Времечко.
23.40 Музыкальный серпантин.
23.55 "Парижский полицейский". Сериал.
00.50 "Синий троллейбус".

EUROSPORT

09.30 Фристайл.
10.00 Фигурное катание.
11.30 Журнал.
12.00 Снукер.
14.00 Фигурное катание.
18.00 Снукер.
19.30 Фигурное катание.
23.45 Футбол.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс(017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, правы ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай.
Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка на ААТ «Красная звезда», 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 27 730 экз. Заказ № 614.